

Ponedjeljak, 2. juni 2006.
Svedok Ivan Grujić
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 9.06 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Izvolite gospodne Smith.

TUŽILAC SMITH: Dobro jutro, časni Sude. Hteo bih da pokrenem nešto u vezi sa obelodanjivanjem. Kao što Pretresno veće zna, svedok je svedočio o nestalim osobama i taj izveštaj je dostavljen Sudu. Tužilac je juče predočio kao dokaze izveštaje o oko 231 osobi. Tužilac je juče shvatio da postoji izveštaj u vezi sa 15 nestalih osoba, ali te osobe se nisu pojavile na listi po Pravilu 65ter. U vezi sa tih 15 dokumenata, 14 od tih nestalih osoba identifikovane su kao osobe sa Ovčare, dok jedna osoba nije. I ti materijali su predočeni Odbrani, ali tužilac nema nameru da predočava te dokumente tokom postupka i ne smatra da su oni na bilo koji način oslobađajućeg karaktera. Što se tiče izveštaja o nestalim osobama, još postoji dokumentacija u vezi sa 16 osoba. I juče smo razgovarali sa svedokom, i svedok je rekao kako će u vezi sa tih dvadesetak osoba dostaviti dokumentaciju Tužilaštvu, a ja sam o tome obavestio Odbranu juče uveče.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodne Smith. Pre nego što se vratimo na svedočenje, Pretresno veće želi da napomene da je potrebno da se prilagodi raspored za sledeću nedelju i to sve, nažalost, ima veze s nekim mojim obavezama. Kao što znate, u ponedjeljak je praznik. Zasedamo u utorak i sredu u vreme kao što bi smo normalno zasedali u ponedjeljak, dakle od 12.30 do 17.00 časova. Dakle, reč je o utorku i sredi sledeće nedelje. A u četvrtak i petak zasedaćemo o 9.00 do 13.45 časova. Dakle, to ne odgovara našem prethodnom rasporedu. Od ponedeljka iduće nedelje, vratićemo se normalnom rasporedu od 12.30 do 17.00 časova i tako dalje. Sada, gospodine Grujiću, želim da vas podsetim da je vaša svečana izjava još na snazi. Gospodine Vasiću?

ADVOKAT VASIĆ: Hvala. Časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Dobro jutro, gospodine Grujiću.

SVEDOK GRUJIĆ: Dobro jutro.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, ja bih samo želeo da vas obavestim da su timovi Odbrane u smislu efikasnog sprovođenja unakrsnog ispitivanja i ekspeditivnog utroška vremena, podelili teme za svoje unakrsno ispitivanje da bi se izbegla eventualna preplitanja. A da li ćemo u tome uspeti, to ćemo videti do kraja. Hvala vam.



UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT VASIĆ – NASTAVAK

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, juče mi se čini da smo imali dobar tempo pitanja i odgovora i da je sve teklo dobro što se tiče prevoda. I ja bih vas zamolio da i danas zadržimo taj tempo, da bi brže prošli kroz ovaj deo koji nam predstoji.
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Svakako.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, imajući u vidu funkciju koju ste obavljali 1991. godine, kako ste nam to juče rekli, ja pretpostavljam da vam je poznato da su u devetom mesecu 1991. godine i dvanaestom mesecu 1991. godine, ubijeni srpski civili u mestima Sarvaš i Paulin dvor nadomak Osijeka, je l' tako?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako da mi je to poznato, ali ne toliko kroz ovu funkciju, nego kroz ovaj posao koji radim i gdje se govori o nestalim osobama. Dakako da o tome postoje dokumenti u uredu koji sada vodim.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala. Recite mi, da li ste vi ili vaša komisija, učestvovali u ekshumacijama ovih posmrtnih ostataka i da li je vršena identifikacija?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, temeljem zahtjeva Međunarodnog kaznenog suda (ICTY) vodio sam ekshumaciju, odnosno organizirao ekshumaciju, koja je provedena temeljem naloga nadležnog istražnog suda na Rizvanuši, gdje su pronađeni posmrtni ostaci žrtava iz Paulinog dvora. O njima je provedena identifikacija. Dakle, u ovom trenutku napamet ne znam koji je broj identificiran, ali dakle uglavnom, svi su identificirani iz te... dakle iz tog događaja.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. Recite mi samo, ova lokacija na kojoj su oni pronađeni je otprilike 500 kilometara udaljena od lokacije gde su izgubili život, je l' tako?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako. To je jasno izrečeno u dokumentima koji su potrebni za istragu i koja se na temelju tih dokaza provodi. I utvrđeno je da se radi o takozvanoj sekundarnoj grobnici, što znači da su posmrtni ostaci na to mjesto dovezeni s nekog drugog mjesta.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. I samo mi još recite u vezi s ovim, da li su ovi podaci uneti u jedan od ovih vaših popisa stradalih osoba za vreme agresije na Republiku Hrvatsku?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, podaci, oni se... ja u ovom trenutku ne mogu reći po imenu i prezimenu, ali svi oni koji se, kako ide proces identifikacija i kako ih administracija obradi, i kako dolaze kod nas u ured, oni se tada stavljaju na popis poginulih osoba. Ali se ta grobnica ne nalazi u popisu grobnica koji je ovdje dat, dakle 142 grobnice.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Razumeo sam, hvala vam. A da li se broj ovih lica nalazi u broju mrtvih osoba za Osiječko-baranjsku županiju?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da. On se nalazi, dakle kako sam rekao, zasigurno oni koji su identificirani i čiji dokumenti su došli do našeg ureda i ukoliko se nalaze na



popisu od 12.000, tako se na isti način nalaze u ovim razrađenim podacima. Dakle, Podunavlje, nakon toga Vukovar.... idemo dakle po sistemu ljevka prema dole.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da. Hvala. Juče ste nam objasnili da ste ovaj Podunavski region podělili u ove dve županije. To mi je jasno. Recite mi da li vam je poznato da je u jesen 1991. godine u Gospiću takođe stradao veći broj srpskih civila od strane pripadnika Zbora narodne garde i da li ste imali neke zadatke u vezi sa ekshumacijom i identifikacijom ovih lica?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. U tom djelu nismo učestvovali. Koliko znam, tu je jedan dio posla obavio pukovnik JNA doktor Stanković, koji je sa svojim timom kao i u istočnoj Slavoniji vršio ekshumacije 1991. godine. Dio tih posmrtnih ostataka iz tih događaja je i odnesen. Neki su i pokopani. I koliko mi je poznato, nadležni istražni sud je u smislu daljnjih utvrđivanja činjenica oko tog događaja, izvršio radnje provjere i nekih ekshumacija i pokušaja utvrđivanja identiteta nekih žrtava. I to je odvojeno u procesu koji se vodi u Republici Hrvatskoj za počinjeni ratni zločin, i mislim da su počinitelji i procesuirani.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da. Hvala vam gospodine Grujiću. I meni je poznato da su procesuirani počinitelji, pogotovo imajući u vidu da je nakon tog zločina zapravo Evropska zajednica (European Community) reagovala i čak dovela u pitanje priznavanje nezavisnosti Hrvatske. No, posle Vukovara, početkom januara 1992. godine je Hrvatska priznata kao država. Mene interesuje, da li je spisak ovih postradalih civila srpske nacionalnosti unet u spisak ukupnog broja mrtvih u toku agresije na Republiku Hrvatsku, koji je sačinila vaša komisija?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Unijet je, kao što sam rekao i ranije, u onoj mjeri gdje je utvrđen identitet i gdje postoji potvrda o smrti.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dozvolite. Ja napominjem ponovno. Ovdje se radi o privremenom popisu poginulih osoba koji je primjenjiv, i koji je napravljen na do sada raspoloživim podacima. Isto tako napominjem da svi ovi slučajevi koje ste napomenuli, taman da se i ne nalaze na tom popisu, ništa u postotcima ne bi definitivno promjenili. Ali dakle, na stranu to, kažem, svi oni dokumenti koji su došli do nas, kako bismo po valjanim kriterijima ih uveli u taj popis, te osobe se nalaze na tom popisu, bez obzira na nacionalnu, vjersku ili neku drugu pripadnost, ili na događaj koji se dogodio vezano uz njihovu smrt.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ovo što sam ja pitao su samo neki slučajevi koje sam naveo. I možda oni ne bi uticali na promenu, kako vi kažete, odnosa u analizama, no kažem, to je samo nekoliko slučajeva. Mene interesuje princip. Da li su oni svi, znači, uvrštavani u ove vaše spiskove? I ja sam razumeo da ste vi rekli da oni koji su identifikovani, oni su uvršteni u spiskove mrtvih osoba za vreme agresije na Republiku Hrvatsku. Mislim da sam dobro razumeo.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Oni koji su tako identificirani i čiji su dokumenti došli do nas.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Iz vašeg CV-a koji ste zapravo inkorporirali u svoj nalaz, vidim da ste vi u jednom trenutku 1992. godine iz ove civilne službe sigurnosti prešli u SIS, odnosno u vojnu službu sigurnosti. Interesuje me koji su razlozi, odnosno, da li su ti razlozi vezani za kasnije vaše naimenovanje za predsednika Komisije za nestale?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne. Dakle, jedan... jedan jedini razlog je taj što je odlukom tada ministra policije i ministra obrane donesen zaključak da se dio kadrova prebaci iz Ministarstva unutarnjih poslova u Ministarstvo obrane. I ja sam temeljem te odluke i tog dogovora praktično dobio premještaj u tu drugu službu, gdje sam dakako zadržao isti rang koji sam imao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Rekli ste nam tokom jučerašnjeg vašeg svedočenja kako su formirane ove dve komisije u toku 1991. godine, čiji rad je objedinila vaša komisija 1993. godine. A mene interesuje - da li je rad ovih komisija iz 1991. godine obuhvatao i rad na pronalaženju lica koja su zarobljena i nestala kao pripadnici strana u sukobu, ili su one samo ograničene bile na pripadnike hrvatske strane?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa pazite, dakako da su morali prikupljati i podatke o nestancima i zarobljavanju i druge strane, i to s toga što je to dakle, osnovni mehanizam za vođenje razgovora i za rješavanje tih problema. Dakle, morate, ukoliko želite riješiti, nažalost, dakle nažalost, tada se tako... su se odvijale stvari, da su se zarobljenici mijenjali po principu pariteta. Dakle, ako nemaš dva zarobljenika, ne možeš dobiti dva svoja zarobljenika. Dakle, to je bio princip, nažalost, tada, a isto tako sa svim drugim informacijama. I s toga, analogno slijedi da ste morali prikupljati maksimum informacija koji se mogao pribaviti. Dakako da se kasnije to promjenilo.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo, gospodine Grujiću. Juče ste nam rekli da su tri glavna zadatka ovih komisija, pa nakon toga i vaše komisije, ove gde ste vi bili predsednik 1993. godine, bili zapravo razmena zarobljenika, nadgledanje tretmana i smještaja ratnih zarobljenika i prikupljanje i obrada informacija o nestalim osobama, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, da pojasnimo. Tada su postojale dvije komisije. Jedna je bila zadužena za repatriranje i razmjenu zarobljenika i nadzor postupanja prema ratnim zarobljenicima i uvjetima njihovog smještaja. To je bila jedna komisija. Druga komisija se bavila prikupljanjem i obradom podataka o civilnim i drugim žrtvama, nestalim osobama s područja Republike Hrvatske.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da bi od 1993. godine komisija gde ste vi bili predsednik, objedinila sve ove aktivnosti, od 1993. godine nadalje, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako, gospodine.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. Interesuje me da li ste, imajući ovo u vidu, bili upoznati sa nalazima komisija koji se odnosi na zatočenje pripadnika srpske nacionalnosti od strane Zbora narodne garde i hrvatskih paravojnih formacija? Da li znate lokalitete i eventualno brojke za 1991. godinu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne znam za 1991. godinu, ali bih mogao znati dakle za ukupno razdoblje. S tim da, kažem, moje znanje o tom razdoblju do 1993.



godine je onoliko koliko sam mogao vidjeti iz dokumenata a ne znam šta... koliko je... su ti dokumenti u cijelosti kod mene ili nisu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li su u tim dokumentima opisani i uslovi zatvaranja ovih lica, pod kojima su oni dakle živeli u ovim ustanovama gde su bili zatvoreni?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Dakle, tu... takvih izveštaja ja nemam ali se može dakle sve to vidjeti iz izvještaja Međunarodnog komiteta crvenog križa (ICRC, International Committee of the Red Cross) čiji je mandat bio upravo obilaženje takovih mjesta, utvrđivanje uvjeta i nakon toga, davanja određenih sugestija, primjedbi vlastima koje drže ratne zarobljenike.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam lepo. Juče ste na pitanje mog uvaženog kolege nam rekli da je prvi slučaj zatočenja lica, registrovan 23. prvog 1991. godine, a da je prva ubijena osoba zabeležena 31. trećeg 1991. godine, a prva nestala osoba 10. četvrtog 1991. godine? Da li se sećate toga?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da. Dakle, ja govorim o onome što stoji u evidenciji.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Nadalje ste, na pitanje mog uvažnog kolege, rekli da je nasilje od juna meseca 1991. godine, znači od šestog meseca 1991. godine, počelo jačim intenzitetom, da je eskaliralo u septembru i kulminiralo u decembru 1991. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je, dakle ono moje viđenje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Pretpostavljam da su se ove žrtve koje smo... koje su obuhvaćene ovim vremenskim periodom koji smo sada pomenuli, uvrštene u ove vaše spiskove nestalih, zatočenih, ubijenih?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako da jesu. Dakle, ja sam rekao da su evidencije... koje su to evidencije i od kada one datiraju. Što znači da su žrtve one koje su se mogle utvrditi, koje su evidentirane, da se nalaze u tim evidencijama.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Imajući u vidu ovakvu, znači da ste odredili početak kada su stigle prve prijave o pojedinim događajima, imajući u vidu ovu ocenu dinamike koju ste nam izneli, da li mi možete reći za svaki mesec, počev od drugog meseca 1991. godine, znači, nakon ovog prvog slučaja zatočenja, koliki je bio broj zatočenih? Za februar 1991. godine, mart, april, maj, juni i tako dalje.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, ne mogu vam to reći. Mogao bih vam reći ako bi se napravila takova analiza. Dakle, to nije sporno. Ali bilo je nemoguće... Dakle, nemoguće je takav broj podataka pripremiti u kratkom vremenu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li nam možete ovako klasifikovane podatke, dakle, po mesecima, izneti za mrtve za period 1991. godine ili je otprilike ista situacija kao sa ovim zatočenima, da ne možete sada to da... da učinite?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, na taj način ne. Ali ako pogledate identificirane i ekshumirane masovne grobnice, onda ćete vrlo jasno vidjeti koje je to razdoblje.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A kako možemo da vidimo koje je to razdoblje iz ekshumiranih grobnica, kada ne vidimo kada su lica u njima sahranjena, nego samo vidimo čin da su oni pronađeni?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa vidite, ako pogledamo vukovarsko Novo groblje, gdje se nalazi 800 osoba, sve one su pokopane i obrađene od strane pripadnika JNA do drugog mjeseca 1992. godine. U isto vrijeme, nastale su po mjestu nestanka i okolnostima nestanka i mjestu prijave nestanka i vremena prijave nestanka na istom prostoru i ostale grobnice o kojima smo govorili. I žrtve u tim grobnicama, dakle dakako, možemo ih analizirati, govore o tome da su ubijene u tom razdoblju.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja se mogu s vama složiti da ukoliko imamo podatke da ih možemo analizirati i verovatno izvući iz njih različite zaključke, zavisi po kom parametru ih analiziramo. Ali u ovim analizama kojima se mi ovde trenutno bavimo, one nisu analizirane na ovaj način i koliko sam ja shvatio, vi nam sada ne možete dati takve podatke vezano za, znači, promene broja po mesecima 1991. godine, ni za... ni za prostor celokupne Republike Hrvatske, niti za pojedine regije kao što je Podunavska, niti za sam grad... čak ni za sam grad Vukovar, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa na taj način kako vi tražite, ne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja sam ovo pitanje postavio gospodine Grujiću, jer sam želeo da proverim i vidim pokazatelje koji su vas naveli na zaključak da je nasilje postalo jačeg intenziteta u junu i eskaliralo u septembru, kulminiralo u decembru, kako ste juče izjavili. Zbog toga i pitam. Koliko sam shvatio, vi nam ne možete sada dati egzaktno podatke za ovaj zaključak, već je vaš zaključak baziran na nekim vašim predznanjima, pretpostavljam, o tome?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ovaj zaključak koji sam rekao, baziran je na temelju mojih... mojeg iskustva, koje je vezano uz ovaj posao, na temelju podataka koje sam analizirao i prezentirao u smislu dakle, analiza koje su vam dostavljene, i na temelju opće poznatih činjenica, ne samo meni, nego široj, dakle, i široj javnosti. Dakle, poznato je, dakle, poznato je kada se... kada su počeli intenzivni napadi na... na Vukovar i da su oni bili intenzivni od devetog mjeseca. Dakle, izuzetno intenzivni od devetog mjeseca pa do dvanaestog. Ali, ako i pogledamo kada je nastala masovna grobnica Ovčara, dakle, to već govori o razdoblju jakog intenziteta tih događaja. Ako pogledamo, dakle, tu je 200 žrtava, ako pogledamo... dakle, sad govorim... ne govorim o mojim iskustvima, nego o činjenicama koje su ovdje, koje smo vam dostavili: 200 osoba na Ovčari, 1991. godina, jedanaesti mjesec, 938 osoba mrtvih, pronađenih na vukovarskom groblju i pokopanih od dvanaestog do drugog mjeseca. U isto vrijeme, farma Lovas 24 osobe, iz iste populacije iz koje je vukovarska... gdje je Novo groblje. Dakle, ja sad mogu nabrajati i mogu čak i imena vam dati ako me to pitate, s toga što su i vama ta imena prezentirana za 14 grobnica, ako se ne varam, ovdje. Prema tome, to su dokazi da je to tako.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja zaključak da je to tako ne mogu unapred osporiti. Ja samo kažem da mi nemamo analizu koja nas dovodi do takvog zaključka. Kada bih imao podatke, o tome bi mogli da razgovaramo. No, pomenuli ste Novo groblje u... u Vukovaru. Da li vi imate podatke kada su ova lica izgubila život, koja su sahranjena na Novom groblju u Vukovaru? U kom periodu?



SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da. Dakle, postoji, postoji ovaj, niz dokumenata. Ja sam rekao, dakle, za Novo groblje Vukovar, da smo od strane Savezne Republike Jugoslavije, njihovih zvaničnih institucija, dobili tisuću i nešta... 1.020 dosijea o tim mrtvim ljudima u Vukovaru, u kojima se navode mjesta za... neka od mjesta gdje su pronađeni, što znači da su dovoženi iz... Možemo ih i pobrojati, iz masovne grobnice Gelesova Dola 28 ubijenih. Dakle, razdoblje jedanaestog mjeseca. Masovna grobnica na Trpinjskoj cesti, 11 žrtava, gdje su ubijeni ratni zarobljenici zarobljeni 18. jedanaestog. Masovna grobnica "Velepromet" 19 žrtava. Sva imena i prezimena imate u prilogu... i datume.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, mada ja nisam imao nameru da se bavim ovih segmentom, dakle mrtvima, time će se baviti moja koleginica, ali mi ovde moramo znati kada su ova lica lišena života, a ne kada su prebačena iz jedne grobnice u drugu. To je, dakle, odgovor na pitanje kada je eskaliralo ovo nasilje.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: I to možemo utvrditi. To je vrlo jasno vidljivo iz dokumenata koji su dostavljeni Sudu. Osobe koje se navode ovdje, njihovi dosijei su dostavljeni Sudu i u njima se vodi zadnji datum njihovog viđenja, kada su bili zadnji dan živi viđeni. I dozvolićete da ne možemo znati točan datum kada su oni ubijeni, ali možemo se ograničiti na razdoblje od mjesec ili dva dana.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja ću ovu temu prepustiti mojoj koleginici koja će time da se bavi. Ja sam samo pitao za pokazatelje koji su vas za sve grupe, znači ne samo za mrtve, nego i za zatočene i nestale, opredelile na... na vaš zaključak o eskalaciji ovih slučajeva u toku 1991. godine. No, ovu sam temu započeo iz jednog sasvim drugog razloga, jer vidim da ste u podatke o kojima govorimo o zatočenim i nestalim, koji datiraju pre otpočinjanja, kako to Zakon o braniteljima kaže, agresije na Republiku Hrvatsku, dakle, 5. osmog 1991. godine, uvrstili u ove vaše tablice, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Činjenica je da su ti ljudi zarobljeni i evidentirani kao takovi. A druga je stvar što Zakon o braniteljima njima neće priznati njihova neka statusno-materijalna prava za razdoblje od kada je zakon na snazi.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: No, možemo se složiti da su oni i pre ovog datuma uvršteni, znači, uvršteni u vaše spiskove i događaje koji su bili pre 5. osmog 1991. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa tako je. To je i normalna stvar, jer to je činjenica da su bili zarobljeni.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da. Ali se onda ne može prihvatiti vaša tvrdnja koju ste juče izneli mom uvaženom kolegi, da su podaci o zatočenim i nestalim vezani za posledice agresije na Republiku Hrvatsku, jer je očigledno da je agresija, bar po Zakonu Republike Hrvatske o braniteljima, počela 5. osmog 1991. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Zakon je dakle stavio to vrijeme... ja ne ulazim, niti mogu ulaziti u to šta je Zakon predvidio kao razdoblje. Ali ja govorim o činjenici da je čovjek vezan uz oružane sukobe bio u zatvoru, a ne uz neko drugo kazneno djelo. Dakle, vezan uz oružane sukobe. I niko ne kaže, dozvolićete, da eventualno, aproksimativno govorimo, da ne možemo pronaći nekog još uvijek živog, možda zatvorenog, vezano uz



oružane sukobe. Da li to neko može isključiti? Pa će biti nakon dana zakona, a činjenica je da se to dogodilo.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Zakon je status braniteljima priznao od početka agresije na Republiku Hrvatsku. Prema tome, zakon je na osnovu nekih parametara omeđio kada je počela ova agresija i koje su aktivnosti vezane za ovu agresiju. Je li se slažete sa mnom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja dakle ponavljam, zakon je napravljen za ostvarivanje statusnih prava, a nikako da povjesno ili činjenično nešto dokazuje.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Moje mišljenje je da, imajući u vidu ovakve zakonske regulative o faktičkoj činjenici nastanka agresije na Republiku Hrvatsku, ne bismo mogli zbrajati one zatočene i nestale pre 5. osmog u odnosu na one koji su nastali nakon 5. osmog 1991. godine. Je li se slažete sa mnom? To su dve sasvim različite kategorije?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne bih se mogao složiti s vama, jer dakle, i norme međunarodnih organizacija koje se bave istim poslom, dakle, traženjem nestalih osoba, primaju i prihvaćaju prijave o nestaloj osobi, bez obzira na to kako je nekim zakonskim propisom ograničeno vrijeme sukoba. I dozvolićete da Međunarodni komitet Crvenog križa ima isto takove podatke. I ukoliko bi se mi drukčije ponašali, odnosno uprava koju ja vodim, došao bih praktično u koliziju sa normama međunarodne zajednice i međunarodnih organizacija koje se bave tim poslom.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: No, ovdje je pitanje kada je počela agresija na Republiku Hrvatsku. Mislim da nije sporno da je ona počela avgusta 1991. godine, kako to piše u zakonu, je li tako? Tako zakon deklarira ovaj akt. Znači, oružani sukobi su počeli avgusta 1991. godine na teritoriji Republike Hrvatske.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, kao što ste jučer rekli, o tome bi puno više mogli govoriti povjesničari, a ja svjedočim dakle o činjenicama: o zatočenim, nestalim, nasilno odvedenim osobama i o evidencijama koje su u vezi toga.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Da li mi možete reći podatke o zatočenim licima za područje Republike Hrvatske i područje Podunavlja za period od avgusta... od osmog meseca 1991. godine do 30. juna 1996. godine? Da li imate takve podatke?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, nemam takove podatke, nego imam podatke svih osoba koje se nalaze u tim evidencijama.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, ako sam dobro razumeo, vaši podaci obuhvataju period od prvog meseca 1991. godine pa do 30. šestog 1996. godine.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ako dozvolite, ja ću ponoviti da je prva, dakle to sam rekao, prva registrirana osoba u našim evidencijama poginulih, evidentirana sa 31. trećim 1991. godine...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja se izvinjavam, govorimo o zatočenima.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da. Ali da bih mogao na to odgovoriti, moram i ovo reći, jer onda znači smo u potpunoj koliziji oko ovoga o čemu smo do sada govorili. Ja ne znam, ako nije oružani sukob kada je osoba poginula, dakle nasilnom smrću 31. trećeg,



onda ja ne znam šta je to. Dakle, o tome govorim. Da je 2. prvog evidentiran prvi prognanik. A kad govorimo o nestalim osobama, da je prva nestala osoba evidentirana 10. četvrtog 1991. godine. I ako vas zanima baš i mjesto, to je Glina, gdje su već tada postojali takovi sukobi. A što se tiče zatočenih osoba, prva zatočena osoba evidentirana je 23. prvog 1991. godine i bila je u zatvoru do 4. osmog 1995. godine... Ne, ne, pardon. To je evidencija 23. prvi 1991. godine, a razmjenjena je u četvrtom mjesecu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: U četvrtom mesecu 1991. godine?... Tako mislim...
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. 1996. godine.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li nam možete reći identitet te osobe?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Samo malo. Dozvolićete, nešto sam ja evidentno pogriješio. Dakle, kod zatočenih osoba, od 7.666 osoba, prva evidentirana osoba je 23. prvog 1991. godine. Zadnja evidentirana osoba je 4. osmog 1995. godine. Zadnja razmjena zatočenika napravljena je u četvrtom mjesecu 1996. godine.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Mene najpre interesuje nešto što ste rekli u vašem prethodnom odgovoru. Rekli ste da je prva osoba ubijena 31. trećeg 1991. godine i da to smatrate oružanim sukobom. Ja sam vam juče postavio nekoliko pitanja o napadima, eksplozijama koji su se desili na teritoriji Osijeka. I vi ste nam rekli da je to bila stvar i nadležnost Ministarstva unutrašnjih poslova u resoru javnog reda i mira. Pretpostavljam da i smrtni ishod može biti takođe posledica onoga što mi zovemo "izvršenje krivičnog dela ubistva", je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa može. Ali je ovdje evidentno... evidentno velika razlika, dakle ako naoružana grupa koja pripada određenoj oružanoj formaciji napadne regularnu policiju, onda se radi o oružanom sukobu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Vratimo se ipak na teren onoga o čemu ovde možemo razgovarati. Ovo je stvar za... za... za ocenu u zavisnosti od činjenica koje prate određeni događaj. Recite mi molim vas, vi pretpostavljam da mi ne možete brojčano naznačiti ni ukupan broj zatočenih u periodu od septembra 1991. godine do kraja novembra 1991. godine za Podunavsku regiju, niti za Vukovar ponaosob?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Po mjesecima vam ne mogu dati te podatke. Ali ako pogledate podatke zatočenih u Vukovaru, odnosno zatočenih ljudi iz Vukovara, vidjet ćete da je... u KP Domu Mitrovica bilo od ukupnog broja 1.656 zatvorenika, da je u Stajićevu bilo 661. Pa analogno tome, u odnosu na broj zatočenika, dakle samo na ova dva podatka, vidite da je već više od jedne trećine zatočenika odvedeno 18. jedanaestog, dakle u razdoblju do... do... do možda deset dana poslje toga u te logore, i da su iz tih logora zatočeni. A da ne spominjemo Begejce, gdje ih je još bilo 556.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja govorim o podacima koji su prezentirani u vašem nalazu i u vašim tablicama. Ja tu ne vidim tačne podatke, znači za ovo razdoblje deveti – jedanaesti mesec. Ja ne vidim ni koliko je od ovih osoba kada odvedeno u koji od ovih sabirnih centara da bih mogao da sada to saberem i zaključim. Pretpostavljam da ni vi sada to i takođe ne možete na ovaj način sabrati, inače bi verovatno to bilo uvršteno u ovu... ove tablice koje ste nam prezentirali.



SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa vidite, to je sve moguće sabrati i dokazati. Ali dakle, pitanje je detalja na kojem vi sada inzistirate. Moja namjera, dakle, ja ponavljam, moja namjera je bila dati podatke za ove četiri populacije – generalne, sa osnovnim parametrima iz kojih je jasno vidljivo, dakle, na generalnom planu, na planu Podunavlja i na... na... na planu Vukovara - koliki je to broj pojedinih stradavanja, i njihovu određenu i nacionalnu strukturu. Isto tako i status gdje je bio moguć dat, da se vidi da li se radi o braniteljima ili civilima, o spolu žrtava. Dakle, oni parametri koji su uobičajeni u davanju statistika. Mi bi smo ove podatke mogli analizirati na stotine, pa možda i na tisuće načina, zavisno o potrebama. Da ste zatražili od nas bilo kakovu analizu, sigurno bi ste je dobili po bilo kojem parametru.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da, gospodine Grujiću, ja samo pokušavam da ovo razdoblje vežem za ono koje je predmet optuženja u predmetu kojem mi sada ovde razgovaramo i zato i govorim o vremenskom razdoblju koje nas interesuje po optužnici. Zbog toga sam vas i pitao za ovaj period i slažem se s vama da verovatno se mogu dobiti ovakvi parametri ali da ih mi trenutno ovde nemamo. No ja bih vas molio da pogledate ovaj dokazni predmet 539, to je tabulator 2.1. Odnosi se na ovaj Podunavski region i ako možemo da ga vidimo i na ekranu. I molio bih vas da...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Oprostite. Rekli ste točka?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Znači, 2.1 tabulator, a to je inače dokazni predmet 539. To je vaš izveštaj za Podunavski region, a mene konkretno interesuje pri kraju strane dole, ovaj deo koji se odnosi na zatočene osobe. Samo da pričekamo da vidimo da li svi mogu da vide... Hvala lepo. Dakle, pri kraju stranice je pregled zatočenih po polu, godištu, starosnom dobu i trajanju zatočeništva. Jeste li našli, gospodine Grujiću?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Evo samo jedan trenutak vas molim... Da, jesam.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Da li se možete složiti sa mnom da zaključak o ovim procentima i tabelama koje ste ovde izneli je da je broj zatočenih muškaraca 94 posto u odnosu na žene, da je dob od 18 do 60 godina 89.42 posto sa nepoznatih još 0.71 posto, da je dužina zatočenja do 30 dana 22.69 posto, a između 30 dana do jedne godine 70.08 posto. Sa nepoznatom brojkom od 6.26 posto, te da se samo u 0.96 posto slučajeva radilo o zatočenju dužem od jedne, a ne dužem od dve godine, je l' tako? Je l' to proizilazi iz ovih tablica koje ste nam prezentirali?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Dakle, to su podaci na temelju ukupnih statistika.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li... da li se dakle, na osnovu ovih statistika možemo složiti da bi zaključak mogao da bude da je zatvarano uglavnom muško stanovništvo u dobi vojnih obveznika, znači od 18 do 60 godina, na rok u kome su se vršile trijaže do 30 dana, ili se nakon trijaža sprovodio krivični postupak protiv nekog lica. To je ovaj rok od jedne ili dve godine. Te da su sva ova lica koja su vezana za Podunavski region razmenjena do kraja 1993. godine, bez obzira na to da li su u eventualnom krivičnom postupku osuđena, ili oslobođena, ili krivični postupak nije okončan?



SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Vidite, ja ne znam za koliko njih je vođen krivični postupak i na temelju čega je mogao biti vođen taj krivični postupak. To je jedna stvar. Druga stvar, mogu se apsolutno složiti s vama, za... vezano za ovu populaciju... zatočenih ljudi. Ali isto tako tu moramo voditi računa da je jedan veliki broj osoba ženskih, dakle, osoba ženskog spola napustilo to područje kao prognanici. Što se tiče vremena zatočenja, dakako, ti podaci su točni i oni su takovi kakovi jesu. Ali isto tako morate znati da je jedna velika grupa od 600 i nešto zatvorenika, dakle, koja je bila razmjenjena, dakle odvedena 18. jedanaestog, razmjenjena je u šestom mjesecu, dakle sedam mjeseci je trajala trijaža. Ali u svakom slučaju, dakle, taj broj praktično statistički smanjuje ili povećava ukupno stanje. Dakle, ali ovo su statistike koje smo mi dali. One su takove, i tu se mogu različiti zaključci izvoditi.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam gospodine Grujiću. Juče ste na pitanje mog uvažnog kolege, to je bilo na stranici 52 ove neslužbene verzije transkripta, redovi od 21 do 25, rekli da je od ovih zatvaranja 45 posto bilo preduzeto od strane JNA, 25 posto od strane paravojnih formacija, a za 25 posto da ne postoji podataka. Da li se ja to dobro sećam da ste to juče rekli?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Jesam. Rekao sam jučer, da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Što se tiče lica koja su... dakle zarobljena od pripadnika JNA, juče ste nam rekli da su neka od njih držana u privremenim, prolaznim logorima, dok nisu prebačena u neke od institucija za pritvaranje ili institucija za izdržavanje kazne, a da su neka direktno sprovedena u ove institucije, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja se opet terminološki ne mogu složiti s vama. Postojala su mjesta zatvaranja u Vukovaru, i to je poznato: mjesto "Velepromet", to je poznata vojarna u Vukovaru, to je poznat takozvani "Komerc". I u tim mjestima su bili zatvarni ljudi, i iz tih mjesta su transportirani prema mjestima zatočenja. Ja bih teško mogao nazvati institucije Stajićevo i Begejci, ali institucijom bih mogao nazvati Sremska Mitrovica, jer se radi o zatvoru. Dakle, tu se može raditi o instituciji, ali o Stajićevu i Begejcima, koje su poljoprivredne stočne farme, to ne može biti institucija.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, mislim da me niste dobro čuli. Kada sam pominjao institucije, vi ste nam ovde priložili jednu mapu mesta gde su lica bila zatočena. Ona je ovde uvedena kao dokaz. Samo trenutak da nađem broj Dokazni predmeta... To je dokazni predmet 543. Ja govorim upravo o ovim mestima: Niš, Valjevo, Sremska Mitrovica, Padinska Skela, Novi Sad, kao institucije. Ja sam u prvom delu mog pitanja i pomenuo privremene logore kao što su Stajićevo i Begejci... iz kojih su kasnije zatvorenici prebačeni u druge institucije, je li tako? Da vam pomognem, to je tabulator 2.8?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ovdje je jasno napisano – mjesta zatočenja, 2.796 osoba iz Vukovara. Dakle, prvo se radi o mjestima zatočenja. Vi ste ih nazvali "institucijama". Dozvoljavam, ali dozvolićete mi, evo ovdje vam je odgovor. Dakle, gotovo 3.000 ljudi, znači 40... gotovo 40 posto zarobljenih u razdoblju jedanaesti mjesec 1991. godine. Dakle, sami smo došli do odgovora, koji ja... nisam u onom trenutku vam dao.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, ja iz ove tablice ne vidim kada su ovi ljudi zarobljeni. Vidim samo da je to prikaz mesta gde su oni zatočeni, i vidim broj koji je bio zatočen. Ali se odavde ne vidi kada je ko od njih zatočen. Je li se slažete sa mnom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, odavde se ne vidi ali je, dakle, opće poznata stvar da su svi iz Vukovara, odnosno oni koji su se nalazili na teritoriji Savezne Republike Jugoslavije, u najvećoj većini odvedeni dakle, u tom razdoblju i toga dana.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: I to dakle, možemo vidjeti prema upitnicima i nestalih i zatočenih... koje imate na raspolaganju.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja bih... Ja se ne bih složio sa vama da mi imamo to na raspolaganju, te upitnike. Ali mogu se složiti da se analiza može napraviti. Ja sam samo konstatovao da je mi trenutno nemamo. No molim vas gospodine Grujiću, recite mi, ova analiza koju smo... zatočenih lica... o kojoj smo govorili za Podunavsku regiju, ona bi zapravo po ovim pokazateljima u odnosu na pol, dob i dužinu zatočenja, bila slična ili jednaka i u Osiječko-baranjskoj i u Vukovarsko-sremskoj županiji, i taj procenat bi otprilike bio sličan i za sam grad Vukovar? Da li se to možete složiti sa mnom? To se i vidi...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, mislim da se... dakle, sve statistike koje su date su više-manje identične, dakle preslikavaju se. I evidentno je dakle, količina i način stradavanja.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Kada govorimo već o Vukovaru i zarobljavanju, da vas pitam nešto što nije direktno vezano za ove tablice. Ukoliko znate, da li vam je poznato da je pred pad Vukovara 17. jedanaestog 1991. godine, jedna od tema sednice Vlade Republike Hrvatske bila rasprava o tome da se povereniku opštine Vukovar dozvoli da pregovara sa Goranom Hadžićem o predaji hrvatskih snaga u Vukovaru? Da li vam je to poznato?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Dakle, ja ne znam te detalje oko toga. Mogu to znati samo informativno kao svaki građanin, ali...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li ste u skladu sa poslom kojim ste se tada bavili, imali možda informaciju da je Goran Hadžić zapravo bio saradnik... da li je Goran Hadžić bio saradnik kontraobaveštajne grupe JNA, koja je delovala na području istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srema i da je imao zaštitni tajni naziv?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja... dakle, toga se ja ne mogu sjetiti. Direktno na tome nisam radio, pa se ne mogu sjetiti. Moguće da je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam. Nećemo se time dalje baviti. Vrat ćemo se na našu statistiku. Rekli ste nam da ste podatke o zatočenima, o broju zatočenih lica, prikupljali na bazi više izvora, na bazi zapisnika o razmenama iz onog perioda 1991. godine koje su tada bile pod Ministarstvom... vršene pod Ministarstvom Odbrane Republike Hrvatske, na osnovu zapisnika o razmenama na kojima je učestvovala komisija gde ste vi bili predsednik i nadalje, znači, uz posredstvo Crvenog krsta na



osnovu izveštaja o registrovanim zatočenicima koje je sačinjavao sam Crveni krst u mestima zatočenja i na osnovu izjava samih zatočenika, kada su podnosili zahteve za priznavanje nekog od prava vezanih za zatočenje, je li tako? Jesu li to otprilike izvori koje ste koristili?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći u postotku ili u broju, koji je status, znači u kom broju je status ovih lica, registrovan samo na osnovu njihovih izjava, i bez drugih potvrda o njihovom zatočenju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Kako mislite samo na temelju njihovih izjava?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Juče ste nam rekli da je zbiranje podataka iz oblasti zatočenih, bilo suočeno sa problemima u toku 1991. godine i da ste vi dobijali onu dokumentaciju o razmenama koju ste dobili. Dalje ste nam pomenuli ove druge izvore na osnovu kojih ste formirali vašu dokumentaciju i ovaj spisak zatočenih, ali ste nam takođe rekli da je jedan broj lica je nakon dolaska iz zatočenja, je prijavio svojim izjavama da je bio zatočen da bi ostvario neko pravo, i rekli ste nam da ste vi od takvih lica tada uzimali njegovu potpisanu izjavu o zatočenju, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Bojim se da se nismo razumjeli. Ja sam rekao, da ne ponavljam, izvore koje ste vi sada naveli, ali sam isto tako rekao da je jedan broj lica koji je izašao iz zatočeništva, ali to znači kroz razmjenu, nikako drugačije, kako bi drugačije, da jedan dio tih lica je davao i izjave na temelju kojih se moglo proširiti saznanje o njegovom boravku u zatočeništvu, ali i o novim zatočenicima ili eventualno ljudima koji se nalaze u zatočeništvu. O tome sam govorio, a ne da smo ih evidentirali na temelju njihovih izjava. Naime, i danas još uvijek postoji mogućnost upravnog postupka naknadnog upisa u bazu zatočenika, ali se u nju, kao i onda, može upisati naknadno samo ona osoba o kojoj postoji vjerodostojan dokument da je razmjenjena i to od strane institucije koja je izvršila razmjenu ili od strane međunarodne organizacije koja je u tome posredovala. Ne može se na temelju izjave o boravku u zatočeništvu i svjedoka to napraviti, ni danas a ni onda. Ako sam bio nejasan, meni je žao, ali mislim da sam sada pojasnio to.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da. Sada nam je potpuno jasno. Da li to znači da svako lice sa vašeg spiska zatočenih ima ova dokumenta koja ste nam sada naznačili, ovakve potvrde?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Mislite potvrdu o zatočenju?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: O zatočenju ili potvrdu da je registrovan u ustanovi gde je bio zatočen?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Svaka osoba koja je na našem popisu zatočenja je na tom popisu na temelju podataka o razmjeni ili oslobađanju od nadležnih i zvaničnih institucija, dakle prenešenih komisija ili popisa koji smo mi kao nova komisija stvarali. Jedan dio njih ima, dakle, i potvrdu od Međunarodnog komiteta Crvenog križa, koja u konačnici nije relevantna, ali je relevantna u slučaju naknadnog zahtjeva u upis, ukoliko se ne nalazi u toj bazi.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da, to mi je jasno. A da li to znači da vi imate svu dokumentaciju, sve spiskove razmenjenih lica od 1991. godine do 1996. godine, kada ste rekli da je bila poslednja.... 1995. godine kada je bila poslednja razmena?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Imamo, da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Za svako lice koje...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Za... Gledajte, za svaku osobu koja se nalazila u zatvoru, postoji njen, dakle, takozvani karton na... na kojem piše: mjesto, vrijeme zatočenja, okolnosti zatočenja, eventualni dodaci... u smislu da je u zatočeništvu vidio toga i toga, dakle vrlo... da je voditelj logora bio taj i taj, dakle, podaci koje je ta osoba u tom trenutku mogla dati.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: To mi je jasno. No gospodine Grujiću, da li to znači da je svaki od ovih dosijea, o kojima sada govorite, zatočenih lica, u sebi sadrži ili potvrdu o zatočenju ili potvrdu o registraciji Crvenog krsta u mestu zatočenja, ili potvrdu o razmeni tog lica...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne....

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE:... i da... izvinjavam se, samo da završim, ako nije problem... i da ne postoji nijedan dosije koji je otvoren i u kome je uvršteno lice kao zatočeno samo na osnovu njegove izjave, ili izjave nekog svedoka?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ne postoji nitko u toj evidenciji koji je evidentiran na način da je dao izjavu da je bio u zatočeništvu on ili netko drugi, da to potvrđuje. Dakle, na taj način se nije uvodilo u evidenciju. Osobe su, ja ponavljam, evidentirane na temelju popisa, razmjena i evidencija ranije komisije koja je obavljala razmjenu a to su, dakle, popisi u smislu... kartona. Dakle, ne radi se o dosijeu, nego se radi o kartonima, koji su praktično stavljeni u elektronični oblik, gdje se vidi: ime, prezime, datum zatočenja. Ali nitko se u evidencije ne nalazi na onaj način da je on došao i rekao "Ja sam bio u zatočeništvu i sad me vi evidentirajte". Dakle, to je jednostavno bilo neprihvatljivo, kako onda, tako i danas.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dobro. Da samo zaključimo, da mi bude potpuno jasno. Da li to znači da je svako lice koje ste vi na ovom spisku evidentirali kao zatočenog, ima potvrdu o zatočenju, bilo kroz potvrde o razmeni, bilo kroz potvrde o zatvaranju, bilo kroz potvrde o registraciji iz Crvenog krsta?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Nemaju potvrde. Dakle, to nije bio način rada. Dakle, nitko nije izdavao potvrdu o razmjeni. Dakle, razmjene su se odvijale, da ponovim, na sljedeći način. Nakon dogovora nadležnih tijela, pravljene su popisi za razmjenu, popisi za razmjenu... dakle, i to je bio jedini dokument, jer nije bilo dovoljno drugih ulaznih podataka. Kada se razmjena obavila, sve osobe koje su prošle kroz razmjenu sa tog popisa, evidentirane su kao razmjenjene osobe. Dio podataka dakle je onakav kakav je u trenutku razmjene uzet. Izuzev dakle, a to sam rekao, da smo nastojali popraviti tu evidenciju kroz mehanizam. Kada mi izdajemo potvrdu da je osoba bila u zatočenju, zbog njegovih nekih osobnih potreba, tada se nadopunjavaju podaci sa... sa... sa nizom drugih elemenata koji su nam potrebni. Dakle, da zaključimo, popis zatočenih formiran je na temelju popisa razmjena na mjestima razmjena.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: I u kartonu ili dosijeu svakog lica, a koje je njegov upis na bazi razmene piše: "zapisnik o razmeni" od tog i tog datuma, na tom i tom mestu, od toga i toga, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne piše "zapisnik", nego piše "razmjnjen" tada i tada, na tom i tom mjestu. Ili – "oslobođen" pod tim i tim okolnostima.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li ste imali zahtev za upis priznanja statusa zatočenog lica, a da lice nije imalo nijednu od ovih potvrda, ni potvrdu da je zabeležen od Crvenog krsta, ni potvrdu da je bio u određenoj ustanovi zatočen, ni potvrdu da je razmenjen? Da li ste imali takvih slučajeva i kako ste ih rešavali?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ne da smo ih imali, nego ih imamo još i danas, s obzirom da... ja sam rekao da su te komisije počele raditi 1991. godine, krajem 1991. godine, da je već ranije bilo zatočenja, da su oni, dakle, razmjenjivani na lokalnoj razini, i bilo je moguće da netko od tih ljudi ne bude evidentiran. Po principu pravednosti, mi smo donjeli zaključak da se mogu na taj popis naknadno staviti osobe koje su bile u zatočeništvu, ali, da bi one bile mogle... moguće uopće ući na taj popis, one moraju tada donijeti valjani dokument. A to je dokument nadležne institucije koja je izvršila razmjenu ili dokument Međunarodnog komiteta Crvenog križa o registraciji u zatvoru i načinu oslobađanja. Jer bilo je situacija, dakle bilo je situacija da su ljudi, recimo, bili u zatvoru u Sremskoj Mitrovici, bili su registrirani od Međunarodnog komiteta Crvenog križa, ali su iz raznoraznih razloga, dakle, oslobođeni. Oslobođen je i on je izašao iz zatvora prije razmjene. Mi takovu osobu jasno da nismo mogli imati na popisu upravo s toga što nije razmjenjen, ali je činjenica da je on bio u zatvoru. Kako bi on to dokazao, on je pribavio potvrdu Međunarodnog komiteta Crvenog križa o registraciji u zatvoru, o vremenu provedenom u zatvoru. I onda je takova osoba naknadno upisana na popis. Dakle, to su manji... to je manji broj slučajeva, i mi i u ovom trenutku imamo takovih zahtjeva. Svi oni koji ne mogu ispuniti kriterij, ne mogu doći na takav popis.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dakle, ono lice koje ne može pribaviti ove potvrde o kojima ste sada govorili, ne može doći na popis zatočenih i vi ih niste uvrštavali?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala. Recite mi molim vas, mada mi se čini da je to jasno, da se sadašnja regija Vukovarsko-sremska, o kojoj smo ovde govorili, ne poklapa sa teritorijom opštine Vukovar iz 1991. godine, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ni teritorija Osiječko-baranjske županije se ne poklapa sa tadašnjom teritorijom od 1991. godine opštine Osijek, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Takođe se istočna Slavonija, u okvirima iz 1991. godine, ne može sada smestiti ni u jednu od novostvorenih županija, odnosno, njena teritorija je na teritoriji dve ili više županija, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Sve one tabele koje ste nam juče prezentirali su regionalno razmeštene i analizirane po uzoru na novostvorene županije u okviru Republike Hrvatske. Tu se možemo složiti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno da. I to sam ja rekao.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Prilikom zbrajanja podataka ste jasno koristili ovaj princip i zapravo su brojke, recimo, iz popisa stanovništva iz marta 1991. godine, koje su, vidim, korišćene kod ukupnog broja stanovništva u ovim županijama, zapravo zbrajanje po novoj administrativnoj podeli unutar Republike Hrvatske po županijama, a ne po onoj podeli po kojoj je vršen popis 1991. godine. I tu se možemo složiti, nadam se?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Možda da probamo to malo pojasniti. Ako analiziramo, a vi ste spomenuli općinu Vukovar...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Nisam. Spomenuo sam...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... općinu Vukovar. Dakle, općina Vukovar je tada brojala... kada govorimo o Vukovaru, o analizi Vukovara, dakle s tim ćemo pojasniti sve. Ako govorimo o analizi Vukovara, da smo analizirali tadašnju općinu Vukovar, koja je tada brojala 29 mjesta, situacija bi bila, dakle, u stradanjima još veća, bez obzira što je veći broj stanovnika i bez obzira što je to veći broj. Što znači, da smo analizirali svih tih 29 mjesta koja spadaju u općinu Vukovar, nestalih bi bilo, recimo, 423, dok bi... dok je u Vukovaru 353.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Samo trenutak gospodine Grujiću, molim vas. Ja razumem šta vi kažete. Ali ja samo hoću da kažem da podaci koje mi ovde imamo, nisu podaci koji su obuhvatali tu teritoriju 1991. godine. Znači, ovi podaci ne odgovaraju stanju kako je bilo 1991. godine, bez obzira da li su oni veći ili manji, je l' tako? Jer je račun, odnosno statistika, izvlačena po jednom drugom kriterijumu, drugoj analizi administrativnih podela, koje nisu egzistirale 1991. godine, kada su se desili događaji o kojima ovde govorimo. Ja se nadam da se mi tu možemo složiti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, podaci se odnose i na broj stanovnika na okupirani dio Republike Hrvatske. Županija, dakle, Vukovarsko-srijemska je brojala... broji 231.241 stanovnika, a okupirani dio je brojao 111.248 stanovnika.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Da se samo razumemo, to nije broj stanovnika koji je egzistirao na teritoriji opštine Vukovar, u okvirima u kojima je ona bila 1991. godine, je l' tako? Samo vas to pitam. Da ili ne? Bez obzira da li je taj broj veći ili manji?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakle, moram pojasniti. Kada govorimo o Vukovaru, kad govorimo o Vukovaru, gradu Vukovaru, ne govorimo...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Govorimo o opštini Vukovar.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne možemo govoriti... Dakle, ja sam podatke dao za grad Vukovar. I napominjem, općina Vukovar je tada 1991. godine teritorijalno brojala 29 mjesta...



ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Dobro gospodine Grujiću, da li mi možete reći na osnovu ovih vaših podataka, koliko je stanovnika imalo područje istočne Slavonije 1991. godine i kakav je bio nacionalni sastav stanovništva, u procentima?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Okupiranog dijela mogu reći, jer smo analizirali okupirani dio. Okupirani dio dvije županije. Tamo gdje je došlo do ovih stradavanja o kojima govorimo...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Samo....

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:...nestanaka, progonstava nije bilo na djelovima županije koji nije okupiran. Dakle, mi govorimo teritorijalno o okupiranom dijelu i za njih su dati podaci.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Iz ovog vašeg odgovora imao bih više pitanja za vas. Najpre govorim o broju stanovnika i nacionalnom sastavu na prostoru Istočne Slavonije, da li nam možete dati? I drugo, da li nam možete dati broj stanovnika i nacionalni sastav na okupiranom delu istočne Slavonije, kako vi to kažete? To je prvo pitanje.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Mogu vam dati. Mogu vam dati....

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, okupirani dio hrvatskog Podunavlja koje broji dvije županije: Vukovarsko-srijemska i Osiječko-baranjska, kada razmatramo s pozicije okupiranog područja, brojao je 1991. godine 193.135 stanovnika. Ako gledamo županiju u cjelosti, ako zbrojimo te dvije županije... dozvolićete mi samo jedan trenutak, onda je to negdje oko 600.000 stanovnika, ali ja vam mogu dati i točan broj. Prema tome, jedna trećina, ako... to ste me pitali....

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, nisam vas to pitao. Izgleda da se ne razumemo. Ono što ste vi sada rekli o Podunavlju i o prostoru dve županije, odnosno njihovim okupiranim prostorima, se proteže na region, koliko je meni poznato: Baranje, istočne Slavonije i zapadnog Srema. Da li sam ja to u pravu kad kažem?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: U pravu ste.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Ja kažem da se ovi podaci dakle odnose na celu ovu regiju. Ja sam tražio podatke za Istočnu Slavoniju a ne za Baranju i zapadni Srem. I smatram da iz ovih tablica koje ste nam ovde dali, vi nam to ne možete reći. Eto, to je bilo moje pitanje. Da li nam za istočnu Slavoniju ne možete dati ovakve podatke?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa pazite, dajte da probamo... da probamo malo razjasniti te geografske pojmove...

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Kako ne...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ako sada govorimo o Istočnoj Slavoniji, onda moramo govoriti o Slavoniji, koja obuhvaća i Zapadnu Slavoniju, dakle i Srednju Slavoniju, dakle to je geografska... geografski pojam. Ali ja sam ovdje rekao izrekom – dao sam podatke o županijama koje je administrativno područje o čemu govorimo.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću...



SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam kako bih ja sada mogao davati podatke o Slavoniji ili Sloveniji ili o Austriji.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, ja vas nisam slučajno pitao za Istočnu Slavoniju. Ona je predmet naše optužnice, i zato sam vas za nju i pitao, tako da... nisam to pitao da bih vas zbunio, naprotiv. Što se tiče opštine Vukovar, da li je ona 1991. godine brojala 84.000 stanovnika, tačnije 84.189, zajedno sa... znači opština Vukovar sa okolnim selima?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Koliko ste rekli? Oprostite?

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Rekao sam 84.189.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, moguće, da.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Je li vi imate takav podatak negde u vašim ovim listama?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Nisam vam dao takav podatak.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: A da li nam možete reći za Vukovar, koji je bio broj stanovnika na... u osmom mesecu 1991. godine, koji su živeli u Vukovaru, kao i njihov nacionalni sastav, i da li nam možete reći u kojoj meri se sastav stanovništva Vukovara smanjio ili izmenio, u nacionalnom smislu, od početka 1991. godine do avgusta 1991. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dozvolićete da ja mogu govoriti samo o zvaničnim podacima, o broju stanovnika, koje je izdao državni Zavod za statistiku. Ovo što ste me pitali, bojim se da to nitko ne može znati, pa čak ni praviti procjene. A konačno, to je stvar demografa.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Svakako gospodine Grujiću, ali je popis na koji ste se vi pozivali iz 1991. godine, upravo rađen po ovim oblastima, a ne po teritorijama županija koje su nastale kasnije. Tu ćemo se, nadam se, složiti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, popis o kojem ja govorim je zasnovan na zvaničnim podacima državnog Zavoda za statistiku, i odnosi se na 1991. godinu, kada su ti podaci objavljeni. Ja ne mogu znati po mjesecima da li je dolazilo do promjene kretanja stanovništva, u kojim odnosima, u kojem broju, izuzev što mogu govoriti da je došlo do promjena stanovništva... ja mogu govoriti... do promjena stanovništva u Vukovaru, na temelju broja prognanih iz tog grada, pa od ukupnog tog broja možemo, a vidite, ovdje su dati podaci po razdobljima, dakle, tu možemo govoriti o tome koliko je ljudi napustilo Vukovar i koja je to nacionalna struktura. Dakle, mogli bi ovdje sada vršiti proračun, ako je to vama u interesu.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, izgleda da se opet ne razumemo. Ja sam vas pitao da podaci iz 1991. godine, koje ste vi koristili, o broju stanovništva ovde, su uzimani u drugim administrativnim okvirima od onih koje vi koristite i zbrajate u vašem nalazu. Je li to tačno? Nadam se da ćemo se tu složiti? To je notorna činjenica, čini mi se.



SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Nije to notorna činjenica. Dakle, ovdje su podaci i ja vam govorim, podaci koje sam dao za grad Vukovar, oni su izvučeni za grad Vukovar, samo za grad Vukovar, a ne za administrativnu cjelinu vukovarske općine koja je brojala 29 mjesta. Kad govorimo o Vukovaru, samo grad Vukovar na temelju statističkih podataka državnog Zavoda za statistiku.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Iz koje su godine ovi podaci Zavoda za statistiku?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Iz 1991. godine. Piše gore na tabeli.

ADVOKAT VASIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Grujiću. To će biti stvar za analizu. Ja mislim da je notorna stvar da su tada bile druge administrativne granice, ali nećemo više o tome. Hvala vam na vašim odgovorima.

ADVOKAT VASIĆ: Časni Sude, ja nemam više pitanja za ovog svedoka.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Hvala vama.

SUDIJA PARKER: Mnogo vam hvala, gospodine Vasiću. Sada ćemo imati prvu pauzu i počecemo sa radom u 10.55 časova.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodo Tapušковиć, izvolite.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Dobar dan, časni Sude.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobar dan, gospodine Grujiću.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dobar dan.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Moje ime je Mira Tapušковиć. Ja ću vam sada postavljati... narednu sesiju, pitanja. Vi ste nam juče rekli da ste u Hrvatskoj do 1991. godine razvojem državne uprave, menjali na određen način legislativu, i samim tim se menjao i organizacioni oblik tela, tako da ga nazovem, kojim ste vi predsedavali, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja sam predsjedavao od 1993. godine. Dakle, do tada je već bila jedna organizacijska... organizacijski oblik.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Prvo je to bila komisija, pa ured i sada uprava, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Od tada, od kada ja vodim, to su nazivi.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Prema onim propisima koji su pridodati uz vaš izveštaj, stoji da je, koristeći se izrazom "telo", da ne bih morala svaki put da kažem da li je to bilo za vreme komisije, ureda ili uprave...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE:... da bih vam... vama bilo jasno. Prema propisima koje ste nam priložili kao sastavni deo vašeg izveštaja, stoji da je to telo radilo na prikupljanju podataka, obrađivanju podataka, vođenju evidencije o ekshumiranim i identifikovanim, posmrtnim ostacima, zatočenima, nestalima i tako dalje. Je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Naveden je cijeli djelokrug rada u samoj uredbi.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam reći šta se u duhu propisa Hrvatske smatralo pod "obradom podataka"?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To bi značilo, ukratko rečeno, analiza tih podataka. Dakle, analiza podataka o svim tim osobama.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Uredba iz 2001. godine je predviđala da tada vaše telo, to je bio ured, vodi evidencije po više parametara, i da su se mogle izdavati potvrde, je li to tačno?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. I to je još uvijek na snazi. Dakle, to tijelo izdaje potvrde o dvije kategorije, o zatočenim i nestalim osobama, što znači da na temelju zahtjeva obitelji, takova se potvrda njima izdaje. Isto tako i potvrde o zatočenju.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, to je vrsta upravnog akta koji proizvodi pravne posledice u pravnom saobraćaju, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno tako.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Kada ste rekli da se vrši analiza podataka, kao zadatak jedan od više zadataka toga tela kojim vi predsedavate, da li se tu može obuhvatiti i provera prikupljenih podataka?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To iz razloga što te... ta uverenja proizvode pravne posledice u pravnom saobraćaju, znači vaše telo stoji iza podataka koji su uneti u....

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno tako. Dakle, oni se u krivično-pravnom smislu se mogu koristiti. Isto tako se mogu koristiti za potrebe dokazivanja tog statusa, na temelju kojeg se ostvaruju određena prava propisana zakonom.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Juče ste nam pričali malo o upitnicima koji su ovde uvedeni juče kao dokaz. Da li se slažete sa mnom, ja sam to zaključila iz analize vašeg jučerašnjeg svedočenja, da je to bio bazični osnovni dokument od koga se polazi, od činjenice nestale osobe, ka nekim drugim kategorijama lica koje je vaše telo obrađivalo?



SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Dakle, vezano uz bazični dokument na temelju kojeg se pronalazi nestala osoba, a ja sam govorio o tome u kojim ih kategorijama možemo pronaći, što znači u mrtvima ili u živima.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To znači da je vama upitnik popunjavan od strane tražitelja, bio osnovni izvor informacija?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je osnovni izvor informacija.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Juče ste nam rekli da su takozvani stari upitnici, koji su očigledno bili u opticaju, ili tako da kažem, na snazi, između 1991. i 1993. godine, pokazali se kao šturi po informacijama, i da je onda doneta odluka da se pristupi novoj turi, odnosno pravljenju novih upitnika, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Odluka o tome je doneta 1993. godine a upitnici su počeli da se popunjavaju već od početka 1994. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Dakle, da pojasnim. Kada sam došao na čelo te institucije, vidio sam dakle da, odnosno ne samo ja, nego cijela komisija koja je tada formirana, utvrdili smo da su ti podaci za traženje nedostadni, i da se brojevi koji se navode u toj populaciji, da su različiti, što se tiče institucija u Hrvatskoj, odnosno komisije Crvenog križa i Međunarodnog komiteta crvenog križa i tada je donesen prijedlog, dakle, komisija je dala prijedlog Vladi da se da se uđe u akciju obnove popisa traženja, kako bi se prikupili podaci za kvalitetno traženje nestale osobe.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Rekli ste nam juče kako su se koristili obrasci Ujedinjenih nacija (United Nations) i tako dalje, Međunarodnog crvenog krsta za izradu ovog upitnika. Mene sada interesuje možete li nam reći da li vi i dalje u vašoj arhivi čuvate stare upitnike?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da. Dakle, ali ne radi se o upitnicima. Tu se radilo o različitim popisima i djelomičnim izjavama obitelji, dakle o jednoj dosta, najblaže rečeno, nesređenoj dokumentaciji, koja nije imala dovoljan broj podataka, kako biste krenuli u kvalitetan proces traženja.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Ali da je je ta dokumentacija bila tako klasifikovana, da se odnosila u svakom slučaju na pojedinu ličnost, ili je bila zbirna?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Svaka dakle, svaka osoba je imala svoj evidencijski list.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Onda mi odgovorite na pitanje molim vas, da li vi i vaše telo u arhivi i dalje čuvate tu dokumentaciju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Još uvijek je prisutna i koristi se za provjere, komparacije.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li mi reći, možete li mi potvrditi - da su svi upitnici koji su dostavljeni u ovom predmetu, koji se odnose na Ovčaru,



provereni sa upitnicima u periodu do 1993. godine? Da kažem upitnicima, ali ste rekli da je to raznorazna dokumentacija?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Jesu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam reći, da li su ti dokumenti koji su bili takozvani raniji upitnici, ranija dokumenta, dostavljeni Haškom tribunalu na njihov zahtev?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, jer to je stara operativna evidencija iz koje je proistekla nova evidencija koja je puno, dakle, kvalitetnija i potpunija.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Rekli ste nam da je prikupljanje podataka od 1993. godine, bila jedna organizovana akcija u oko 102 podružnice Hrvatskog Crvenog krsta. Je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: U tačno 102 podružnice i u desetak kolektivnih centara, gdje su se nalazili prognanici, a o akciji su izvještena diplomatsko-konzularna predstavništva koja je Republika Hrvatska imala, gdje su se isto tako i podaci o nestaloj osobi u tom razdoblju mogli dati, a što je publicirano dakle, kroz sredstva javnog priopćavanja.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste vršili obuku lica koja su popunjavala upitnike, odnosno pomagali tražiteljima da popune upitnik?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako. Tim koji je sastavljao upitnik, izvršio je edukaciju osoba anketara, kako bi na istovjetan način prikupljali te podatke. Dakle, to je uobičajeno kod anketiranja da se educiraju anketari.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li mi reći, kada je Haški Tribunal tražio upitnike od vas za ovaj predmet, ti upitnici su skenirani, odnosno kopirani. Tada, da li je bilo skenera?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Tada nije bilo skenera. Oni su kopirani i u fizičkom, dakle papirnatom obliku su dostavljeni.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Papirnatom obliku. Pregledom ovih 200 i nešto upitnika koje smo mi kao branioci dobili, primetili smo da je na tipski način dodavano....

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Ja bih molila intervenciju na zapisnik, 25 red, 38. stranica. Rekla sam oko 200 i nešto, ovaj... upitnika, a piše 100. Hvala.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Na određen tipski način, tipskim manirom su najčešće na stranici 2 stavljene zvezdice ili oznaka "okreni". Da li možete da nam kažete, ako ste imali te upitnike u rukama, šta je to moglo da znači?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, jedan od savjeta anketarima je bio da ukoliko osoba koja podnosi zahtjev, odnosno popunjava anketu, želi nešto reći, što nije navedeno i obuhvaćeno pitanjima, da se stavi zvjezdica i da se na slobodnoj stranici u tekstualnom obliku napišu sva zapažanja, odnosno svi zahtjevi te osobe, vezano uz traženje.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li možete da nam potvrdite da su sve te dodatne stranice fotokopirane i dostavljene Haškom tribunalu, kao i da li možete da potvrdite da su dodatne opservacije tražitelja upisivane i na poleđini stranica, a da je fotokopiranje bilo jednostrano?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To vam ja sad stvarno ne bih mogao potvrditi jer nisam ja vršio fotokopiranje. Dakle, fotokopiranje je rađeno na način da su istražitelji bili nazočni i da su vršili, ovaj, fotokopiranje.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Kažem vam to iz razloga što u velikom broju predmeta koje smo mi pregledali, upitnika, nama iza naznake "okreni" ili zvezdice, nedostaju dodatni komentari. Ali sam htela da vidim da li vi o tome znate da su praktično nekompletni upitnici. Hvala. Možete li nam reći, kakav je odziv bio prilikom popunjavanja upitnika iz 1993. godine, ako ja dobro obeležavam... označavam godinu u odnosu na Vukovar, posebno na Ovčaru, u poređenju sa prvom turom upitnika?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: A na koju prvu turu upitnika mislite?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Do 1993. godine.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pazite, to je... ja takvu analizu vama sada ne mogu reći u ovom trenutku, odnosa stare baze i nove baze u odnosu na Ovčaru. Ali je evidentno dakle da mi baratamo sa novom bazom i da su, kao što znate, od 264 osobe, 262 upitnika popunjena, o čemu sam ja juče govorio. Dakle, možemo govoriti, tako reći - o apsolutnoj popunjenosti upitnika u odnosu na imena iz optužnice.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Ali ne možete da mi kažete koliki je broj zahteva, potraga, bilo u odnosu na Ovčaru popunjeno bilo do 1993. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: To se ni ne može znati. Kao što sam vam rekao, da su ti podaci bili vrlo šturi i nisu se navodila niti mjesta, niti okolnosti i upravo to i je bio razlog zašto smo ušli u obnovu traženja i popunjavanje upitnika na ovaj način. Znači, u starim upitnicima to je gotovo nemoguće pronaći.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Vi ste u svom izveštaju rekli da je u ceo postupak... su bili uključeni i mediji – štampa i televizija i da je bio napravljen spot, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li vi možete da se setite da li je u vreme prikazivanja spota i objavljivanja reklamnih poruka, u smislu da se što više ljudi odazove na novu turu sačinjavanja upitnika, da li su na sredstvima informisanja prikazivani eventualno dokumentarni filmovi vezani za stradanja na teritoriji Hrvatske za vreme oružanog sukoba?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, u novinama, dakle u tiskovnim medijima oglasi su objavljivani na posebnoj stranici – vrlo jasno izrečen zahtjev. A dnevne novine što su pisale u tom trenutku, ja stvarno ne mogu reći. Ako se radi o dnevnim novinama, vjerovatno su dnevni događaji bili i obuhvaćeni. Što se pak tiče televizije, ja znam da je ciljano bilo traženo da to bude najgledaniji termin, a prema, dakle, statistikama televizije



u tadašnje vrijeme, najgledaniji termin je bio vrijeme dnevnika i prije dnevnika je taj spot objavljivan. Dakle, poziv na to. Da li je bilo filmova... dakle, povremeno neko dokumentarnih ili ratnih tema, ja stvarno o tome ne znam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li mi reći sa sigurnošću da propagandno postupanje hrvatskih medija u tom momentu nije znatno uticalo na sadržinu podataka koji su unošeni u upitnik?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja to mogu sa sigurnošću reći, jer osobno sam organizirao tu akciju, odnosno medijsku kampanju, gdje je dakle, jedini i isključivi cilj bio animirati što veći broj ljudi da se odazovu na... dakle, da se odazovu na davanje tih podataka.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja ću vas moliti da okrenete tabulator ispred vas, to je 1.6. A molila bih da se na ekran prikaže dokaz 535. To je upitnik.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dok bude prikazan upitnik na ekranu, ja bih vas molila da vi pogledate upitnik. To je pitanje o licima koja su bili zapovednici snaga koji su odveli traženo lice. To vam je pitanje broj... Ja bih vas molila da okrenete... to bi trebalo da bude treća stranica, zbog toga što prva stranica nije obeležena. Inače je broj stranice 2... Pitala sam vas o uticaju medija na popunjavanje i na tačnost podataka, koji su uneti u upitnike iz razloga što jedan od upitnika... mi ćemo se truditi gospodine Grujiću, da ovde u što manjoj meri pominjemo imena, govorićemo putem brojeva.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: U pitanju je osoba po Pravilu 65ter, označena brojem 697. Engleski ERN broj je 0100-6078.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Na pitanje ko je bio zapovednik jedinice koja je odvela traženu osobu, stoji naznaka da je to bio Vance-Owen. Vi nemate gospodine Grujiću to. Ja nisam tražila da se taj dokument stavi na ekran, da ne bismo gubili vreme, jer bi to jako bilo, ovaj... dugotrajno, ali sam dala podatke i za Pretresno veće i za kolege iz Tužilaštva o kom broju upitnika je reč, tako da će oni lako moći da nađu. Da li bi za vas, ako ste nam već rekli da se vrši provera podataka, za vas bilo alarmantno da vidite da je neko napisao da je zapovednik jedinica koji je odveo traženu osobu bio Vance-Owen. Mi znamo da je u pitanju Cyrus Vance i David Owen. Znači, dve osobe su u pitanju. Da li biste osobu koja je potpisala upitnik upozorili na netačnost podataka... na nelogičnost podataka?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, da sam ja bio anketar, vjerovatno da. Ali mi moramo znati obrazovni status, dakle kada o tome govorimo. Kad ste me već pitali to pitanje, dozvolite mi samo dvije riječi. U ovom istom upitniku pogledajte obrazovni status osobe koja je dala takav podatak. To je jedna stvar. I ne vjerujem da on i zna ko je, jer dakle čak ni ime nije dao kako treba. Znači, sa takovim odgovorima smo se susretali u upitnicima. I nadalje treba znati da su ovi upitnici pravljani isključivo za potrebe traženja nestalih osoba, a ne za neke sudske procese, ali ih mi sada možemo koristiti. Ali to je ta...



ovo pitanje koje ste postavili, isključivo je bilo stavljeno u upitnik iz samo jednog jedinog razloga, a taj razlog je da se prilikom pregovora može reći suprotnoj komisiji "Gospodo, mi imamo podatke da se za 50 osoba ili 100 osoba se navodi ime i prezime određenog čovjeka koji je zapovjedao jedinicom koji bi mogao biti odgovoran za to, pa vas molimo da provjerite to, kako biste nam dali odgovor na to". Dakle, to je cilj i svrha tog pitanja.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Ja se s vama slažem u tom delu koja je svrha tog pitanja. I ovde nije sporno, bar za mene, obrazovni nivo osobe koja traži nekoga. Ovde je u pitanju kolio je obučen onaj ko popunjava upitnik i koji treba na određen način da asistira osobi koja traži sebi bliskog srodnika ili prijatelja.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, samo bih htela da interвениšem na zapisnik. Stranica 43 zapisnika, red 14, počinje kao question 15 kao answer ali od saradnice dobijam obaveštenje da bi trebalo da bude obrnuto. Hvala.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja bih vas sada molila da okrenete upitnik na stranicu gde je 18. pitanje. A to je pitanje: kojim je eventualno kategorijama pripadalo traženo lice. Možete li nam reći... Jeste li našli gospodine Grujiću?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Jesam, našao sam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Možete li nam reći sada koja je po vama kategorija navedena pod slovom (f) "domobran"?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle ovako. Sve naznačene...svi naznačeni nazivi u tom pitanju, osim pripadnika civilne zaštite i civila, odnose se na zvanične oružane snage Republike Hrvatske i dakle, domobran... domobrani su bili jedna od formacija koje su se tako zvale u to vrijeme, i o tome se radi.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Recite nam, kada je ta formacija formirana i od koga?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa to vam ja stvarno ne bih mogao znati kada je formirana ali dakle, ona je kao takova zvanični... ulazi u zvanične oružane snage Republike Hrvatske, kao što su i ZNG, kao što su i... dakle, tu čak imamo i ostale branitelje Republike Hrvatske, kao kategoriju, jer su se u to vrijeme davali različiti nazivi jedinica, gdje smo ostavljali ljudima mogućnost da ih navedu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li imate određen razlog zbog čega, na primer, niste naveli još jednu kategoriju – HOS? Jer među svim ovim upitnicima koje smo dobili, mi imamo predmete za Ovčaru broj 92, broj 93, 96, 104 i 142, da su tražitelji naznačili da je tražena osoba bila pripadnik HOS-a. A za ovu osobu koju sam navela, Ovčara 92, mi u predmetu, pored upitnika, smo dobili i potvrdu MORH-a da je osoba bila član HOS-a.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Upravo je to ono što sam ja rekao, da nisu sve jedinice uvedene i zato je ostavljeno pitanje pod slovom (g) – "Ostali branitelji Republike Hrvatske", gdje se mogao upisati HOS ili Zrinjski Frankopan ili tako nešto slično.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Ja samo da se ispravim. Moja greška. Kada sam pomenula predmet Ovčara 92, da imamo potvrdu Ministarstva, u pitanju je broj Ovčara 93. Hvala. Ne... Pogrešno opet uneto, ali nije sada problem.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali možete li nam reći, molim vas, obrasci su popunjavani 90 odsto. Upitnika koje smo mi dobili ovde, popunjeni su u februaru mesecu 1992. godine. Recite mi, kada je Hrvatska dobila zvanično svoje oružane snage?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Ponovo intervencija na zapisnik. 45. stranica, 8. red. Trebalo bi da bude februar 1994. godine, a ne februar 1992. godine.

prevodioci: Prevodioci mole ga govornici uspore.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da ponovim pitanje gospodine Grujiću. Recite mi, kada su zvanično formirane oružane snage Republike Hrvatske?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja s točnim datumom ne bih baratao, ali se mogu dakle referirati na ovo pitanje. Dakle, ja sam rekao kada je stvaran upitnik da su u konstrukciji upitnika učestvovali članovi komisije, među kojima je bio i predstavnik Ministarstva obrane, i oni su dakle dali tu formulaciju, upravo s toga da bi pokrili sve moguće, dakle, cijeli raspon oružanih snaga Republike Hrvatske.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ti znači da je vaše telo, da li je to bila komisija ili ured, tada nije samostalno odredila koje kategorije su navedene pod pitanjem 18 ovoga upitnika, nego je te kategorije odredio MORH?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Samo malo. Tu trebamo opet stvari postaviti vrlo jasno. Ja kada sam govorio o upitniku, ja sam rekao da je stvorena radna grupa koju su sačinjavali ljudi iz područja kriminalistike, psiholozi, informatičari, analitičari i članovi komisije. Komisija je tada, dakle, brojala ja mislim 10 ljudi zastupljenih iz svih ministarstava koji bi bili relevantni za traženje nestalih osoba...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... i svi su...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Moram da vas prekinem. Moram da vas prekinem gospodine Grujiću. Moje pitanje je bilo vrlo jasno. Da li je vaš ured samostalno formulisao pitanje 18 ili je to pitanje 18 formulisano od strane MORH-a? Vi možete da mi kažete da ili ne

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Formular... dakle, cijeli upitnik je formuliran a tako i pitanje broj 18, od radne grupe. Dakle, nije MORH bio taj koji je ili niko drugi, rekao: ovo se mora staviti u upitnik; nego radna grupa.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Da se vratimo na prethodno pitanje na koje mi niste dali odgovor. Da li možete da mi kažete sa sigurnošću da su sve ove formacije navedene ovde: pod (a) HV, pod (b) Pričuvni sastav HV, pod (c) ZNG-e, pod (f) Domobrani, bili legitimne jedinice ili legitimne snage Hrvatske?



SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Mogu. Apsolutno da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Bile su legitimne snage Hrvatske?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas ne pitam da li su bile legitimne snage 1994. godine, kada su popunjavani upitnici, ali pošto se upitnik odnosi na događaj iz, najčešće, 1991. godine i 1992. godine, jer ste rekli kada su prestali da budu oružani sukobi, da li su sada sve ove snage koje sam vam nabrojala, 1991. godine bile legitimne snage Republike Hrvatske?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, vi ste meni sada postavili pitanje o legitimitetu ili nelegitimitetu neke postrojbe....

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete da kažete – ne znam.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Mogu da kažem ne znam, ja kažem ne znam. Ali moram, dakle, ja moram reći da je cilj ovoga ne dokazivanje legitimiteta ili nelegitimiteta postrojbe. Kada smo pravili upitnik, bio je cilj da znamo formaciju kojoj je pripadao, kako bismo pronašli tu osobu. Pa čak da i nije bila legitimna, ja moram znati kome on pripada i gdje ga mogu tražiti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Da idemo dalje. Ja bih vas molila da pogledamo dokaz 545... To je tabela za Vukovar, za Ovčaru. Samo malo da nađem da bih svedoku rekla koji je to... to je tabulator 2.7. Ja bih vas molila da odemo sada na stranicu 8. Je l' imate, gospodine Grujiću ispred sebe stranicu 8? To je tabela koja govori o Ovčari i vi imate BHS verziju.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Na ekranu nam je prikazana pogrešna tabela. Govori se... Tabela nosi naziv "Vukovar". Nama treba tabela koja je "Ovčara". To je stranica 8 od 8 engleske verzije. Hvala.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, vi ovde u levoj gornjoj tabeli imate "Metode identifikacije". Od toga vidimo da imamo 102 osobe identifikovane klasičnim putem, a da je 90 osoba identifikovano putem DNA analize.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. To je podatak koji je došao sa sudske medicine.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Neposredno pre vašeg svedočenja, mi smo ovde čuli doktora Davora Strinovića, koji nam je govorio najviše o postupku ekshumacije, obdukcije i identifikacije posmrtnih ostataka i on nam je dao druge podatke. Kod njega su čak 93 osobe identifikovane putem DNA analize, a to je inače postalo ovde naš dokaz, njegov izveštaj i tabele koje su priložene uz njegov izveštaj. To je dokaz 451. Doktor Strinović je član komisije, je l' tako, koja radi u okviru tela u kome ste vi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li možete sada da nam objasnite odakle razlika u podacima, koje su iznete pred ovom Pretresnim većem od strane istoga tela, praktično?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa mogu pokušati. Naime, za te tri osobe je napravljena i klasična i analiza DNA. Dakle, ja imam podatak o klasičnoj identifikaciji koja je naknadno još potvrđena, i na taj način je zato profesor Strinović je iznio te podatke. Dakle, razlika u pristupu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, ovo je razlika u brojevima. Statistika su brojevi, a ja koliko se sećam svedočenja doktora Strinovića, ne mogu sada tačno da se setim koja je to stranica, on nam je rekao da je u svim slučajevima utvrđena... vođena identifikacija klasičnim putem, i da tek onda kada takav postupak identifikacije nije dao rezultate, pristupilo se DNA analizi, koja u određenom broju slučajeva opet nije dala rezultate. Ali dobro.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dozvolite da objasnim. Ovo je vrlo važna stvar da bi ovaj... prešli preko toga, ako dozvoljavate. Sve osobe su obrađene klasično sudsko-medicinskim metodama i sve te osobe dakle, nisu mogle biti identificirane klasično sudsko-medicinskim metodama, nego metodom DNA. I tada se išlo na ciljane postupke. Tim ciljanim postupcima smo došli upravo do ovog broja koji sam ja izneo. S obzirom da smo mi kasnije... dakle, od svih njih postoje dakle i uzorci za DNA analizu... da smo mi kasnije prešli, na kolektivno, dakle, analiziranje svih posmrtnih ostataka. Analizirani su, dakle, i uzorci od ove tri osobe, vjerovatno su ušli u... kao kontrolini mehanizam i oni su, dakle, zato... imaju svoj nalaz DNA. Dakle, ja uopće ne sporim da 93 osobe imaju nalaz DNA.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Ali to u vašoj ovoj tabeli ne piše. Ja da uzmem te tabele, ja bih dobila dve različite tabele sa različitim podacima. Recite mi, da li su ovo javni podaci? Da li može svako da dobije ko se bavi studiranjem, proučavanjem, da dobije podatke o broju ekshumiranih i identifikovanih lica sa Ovčare ili bilo koje druge lokacije u Hrvatskoj?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, apsolutno da, i oni su i kao izveštaj dati.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Intervencija na zapisnik, 49. stranica, 6. red. Trebalo bi da bude "93 osobe".

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Poredeći gospodine Grujiću tabele koje smo dobili od vas, vi ste po više kategorija vršili klasifikaciju, ovaj... pregledanih posmrtnih ostataka ili ste uopšte... traženih lica, zatočenih, kako ste vi sada togovorili i tako dalje. Jedino u ovoj tabeli za Ovčaru ja vidim da imate pored statusa branitelja, civila, civilne zaštite i nepoznatog statusa i specijalne statuse. Je li se slažete sa mnom?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Slažem se s vama, da.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, nijedna druga tabela ne sadrži i ovu... ovakav grafikon koji se odnosi na specijalne statute, osim Ovčare?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, na ovom... tako je kao što ste rekli.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sada mi recite... pošto gore imamo da su 192 osobe identifikovane, kada saberemo u tabeli status, sve brojeve: 155 branitelja, 15 civilna zaštita, 20 civila, dva nepoznata, dobijemo broj od 192, odnosno od 200 stotine. Recite mi, ovih 97 i 12, to je 111 iz specijalnog statusa - u koju kategoriju ide? Sigurno ne mogu da idu u nepoznate - gde su dve. Ne može da ide ni u civile - gde je ukupno 20 osoba. Ne može da se ni u civilnu zaštitu ukomponuje - gde je 15 osoba. Znači, treba da idu među branitelje?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, koliko ja sam uspio zbrojiti, ako sam na brzinu uspio dobro zbrojiti, status govori o 192 osobe. Unutar te 192 osobe nalaze se i osobe koje su označene kao posebni status. Dakle, govorimo da je bilo 97 ranjenih, da je od tih osoba 12 medicinsko osoblje i da su dvoje novinari. Dakle, ranjena osoba koja je u bolnici, ne znam da li je ona pripadnik, odnosno da li se može smatrati pripadnikom oružanih snaga. Dakle, ovo je samo, dakle, jedan prikaz, kojim se htjelo pokazati da se... kao što je navedeno u našem upitniku, postoje i osobe iz tih kategorija.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Ali onda morate da mi priznate da se ovde radi o... pošto ste napravili dvostruki status za neke, da imamo slučaj preklapanja statusa – da je neko i branitelj, a možda je i medicinsko osoblje, jer je ovaj broj od 111 inkorporiran u ovaj broj iz, da kažemo, glavnih statusa, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Gledajte, da li novinar može biti vojnik, odnosno pripadnik oružanih snaga? Ako može, u redu. Dakle... onda sam...ako... ili ako je medicinsko osoblje su pripadnici oružane sile, onda ja priznajem pogrešku.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Sada ćemo da pređemo na dalju analizu. Ali znači postoji mogućnost, odnosno, ovde je napravljeno preklapanje statusa?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Novinari i medicinsko osoblje... Dakle, ne radi se o statusu pripadnosti, nego se radi o... kao što ste vidjeli i u upitniku, to dvoje je razdvojeno i o tome kada smo razgovarali, o statusu, taj dio ste izostavili.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću. Da bismo skratili sada priču o preklapanju i koliki broj je eventualno preklapljenog statusa, sada ću vam izneti analizu koju su napravila sva tri tima Odbrane. U pitanju je, sad ću vam reći...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Ja ću za kolege iz Tužilaštva i za Pretresno veće izdiktirati brojeve: Ovčara 33 po 65ter, predmet 694; Ovčara 48, (r) 65ter, 697; Ovčara 53 (r) 65ter, greškom nije ukucano... ime sam rekla da ne bih volela da pominjem; Ovčara 87, nismo dobili 65ter, jer je to sinoć obelodanjen dokument i kao što je kolega Smith iz Tužilaštva rekao, van 65ter liste je; Ovčara 114, (r) 65ter broj 654; Ovčara 117 (r) 65ter 780; Ovčara 155, (r) 65ter 786; Ovčara 176, (r) 65ter 782.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, kakav je vaš komentar, ako vam ja kažem da su u svim ovim upitnicima tražitelji za svoje najbliže



srodnike ili prijatelje napisali: da su bili prvenstveno zdravstveni radnici u bolnici u Vukovaru, a pored toga da su naveli i da su bili članovi jedne od jedinica, koje ste vi naveli u upitniku pod rednim brojem 18. Znači, u ovim slučajevima koje sam ja vama sada pročitala, bez obzira da li ih je 10, 12 ili pet, imamo očigledan primer preklapanja statusa. Možete li mi reći onda, da li su ove tabele tačne i kada se vršila klasifikacija tih ljudi kom statusu pripadaju, kojoj ste vi... kom statusu ste, pardon, dali prevagu, da li braniteljima ili medicinskom osoblju?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja mogu izrekom reći da je čvrsto, dakle da je ta tabela u redu, da su statusi određeni na temelju datih podataka u upitniku statistički a da je posebni status pod-kategorija koja se nalazi unutar toga i nije, dakle nije rađena posebna razrada, dakle daljnja razrada koja bi se mogla napraviti, pa da se kaže da su od 97 ranjenika da je možda 80 branitelja, 12 civila ili obrnuto. Dakle, posebni status je pod-kategorija koja isto nešto govori. Ali kao što ste vidjeli i u upitniku, on ne ulazi u osnovnu kategoriju. Dakle, podkategorija... a ovaj status, vi ste tu u pravu na ovaj način na kako ste vi to postavili, ali je činjenica da su statusi koje sam ja dao u tabeli, koji govore o tri kategorije: branitelji, civili i civilna zaštita – točni, a pod-kategorija se može uključiti u bilo koju od njih.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali ako vama ja kažem sada, gospodine Strinoviću da sam ja vama sad sva ova imena, verujte, ne znam koliko sam ih ja ukupno pročitala... je samo kombinacija jedne vrste statusa. Znači, kombinacija medicinskog osoblja i specijalnog statusa i branitelja, jer sam za sva ova lica navela da su branitelji. Kolege iz Tužilaštva i Pretresno veće će to proveriti da li sam ja tačno nabrojala. Ali ja sada mogu da vam nabrojim još osam osoba za koje je navedeno da su bili članovi civilne zaštite, ali su pri tome isto bili članovi i jedne od svih ovih vojnih formacija koje ste vi nama stavili u upitniku broj 18, plus... u pitanju broj 18, plus još jedinice HOS-a koje nisu navedene. Ja ću sada za kolege iz Tužilaštva i Pretresno veće nabrojati koji su to predmeti, upitnici, gde imamo za status vezano, dve kategorije iz vaših tabela: To je Ovčara 28 (r) 65ter 650; Ovčara 38 (r) 65ter 694; Ovčara 46 (r) 65ter 778; Ovčara 72 (r) 65ter 24, ali mislim da to nije broj, jer su nam svi ti upitnici na trocifrenom broju, ali će se lako pronaći. Ovo je moja greška, priznajem. Ovčara 91 (r) 65ter 633; Ovčara (r) 65ter 845; Ovčara 194 (r) 65ter 747. Tu ih ima šest ili sedam predmeta. Da li možete da mi kažete da i u ovom slučaju, gde je svuda navedeno u upitnicima da su tražena lica bili članovi civilne zaštite ali su bili i članovi oružanih snaga, nisu pitanja preklapanja statusa iz vaših tabela?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja ću ponoviti. U svim onim upitnicima gdje se navodi status civilne zaštite, on je naveden kao civilna zaštita i zato, upravo zato imamo ovaj broj mali, 15 civilne zaštite, a ovi ostali koji se navode... imaju status preklapanja, dakle, status neke druge pripadnosti i oni ulaze u drugu kategoriju.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ne znam o kojoj sada nekoj drugoj kategoriji ovaj, vi govorite. Ali znači, vi priznajete da su u slučajevima gde se pominje civilna zaštita i bilo koja druga pripadnost, da ste vi vršili deklarisanje te osobe kao pripadnik civilne zaštite, bez obzira na činjenicu da je kao, na primer, Ovčara 91, gde je isto bio član 204. vukovarske brigade i da je njegovom odvođenju bio prisutan Cyrus Vance?



SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja ću ponoviti. Obrazovni status i znanja tih ljudi su takova i upitnici su takovi, kako su ih oni dali. I ja isključivo sam mogao napraviti to, da dam podatke one koji se nalaze u tim upitnicima na najbolji mogući način. Ukoliko je dakle, vi ćete dozvoliti da u anketi koja ima 25 stranica, gdje 3.000 ljudi ispunjava takve ankete, gdje je obrazovni status manji od osmogodišnje škole, da može biti takovih, dakle nekih odstupanja i nekih sitnih pogrešaka. Ali ono što ja mogu reći, to je da smo na temelju tih podataka s kojima raspolažemo, napravili najkorektniju moguću verziju izvještaja koji smo ovdje pružili.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, očigledno vi sada nama kažete da ne isključujete mogućnost da ovi podaci nisu baš tačni, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne bih ja to rekao da nisu podaci tačni. Nikako. Jer ako uzmemo... Dakle, mi smo sada otišli u jednu sasvim drugu krajnost. Ako mi uzmemo status i sada smo zbrojili te brojke, mi smo dobili broj 192. identificirane osobe na Ovčari i tu smo rekli da je 155 branitelja i 15 civilne zaštite....

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, moram da vas prekinem. Ja nisam rekla da podaci nisu tačni u upitniku. Ali očigledno, podaci u vašoj tabeli nisu tačni, jer sve ove slučajeve preklapanja niste pomenuli.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Oprostićete, da li mi možete reći koliko je to... Ako nisu tačni, pa ja... dakle, dakako da ću reći da nisu tačni, ako mi to vi dokažete, odnosno pokažete. Koliko ste vi to ljudi civilne zaštite našli?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sam vam pročitala sada. Ali ja ću da nastavim. Ja imam još, gospodine Grujiću. Volela bih da ne moram, ali... Vi ste nam naveli da je bilo 20 civila... Ja ću sada izdiktirati 12 slučajeva, 12 predmeta upitnika u kojima je naznačeno da su tražene osobe pored statusa civila bili i članovi ili redovnog sastava Hrvatske vojske, ili pričuvnog sastava, ili redovnog sastava Zengi ili pričuvnog sastava. Ovčara 16, (r) 65ter 730; Ovčara 23 (r) 65ter 831; Ovčara 34 (r) 65ter 694; Ovčara 37 (r) 65ter 675; Ovčara 53 (r) 65ter 719; Ovčara 117 (r) 65ter 780; Ovčara 119 (r) 65ter 657; Ovčara 120 (r) 65ter 766; Ovčara 163 (r) 65ter 711; Ovčara 166 (r) 65ter 761; Ovčara 183 (r) 65ter 741 i posljednji, Ovčara 196 (r) 65ter 709. Ukupno 12 slučajeva. Da li možete da mi kažete iz kojih... kako ste ovih 12 slučajeva u kojima stoji da su osobe i civila i pripadnici jedne od formacija koje ste naveli u upitniku pod pitanjem broj 18, vi okarakterisali i uneli u svoju tabelu u ovom dokazu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, postupak je sljedeći. Kako je sustav informatiziran na upit da izbaci broj civila, računalo je izbacilo broj evidentiranih civila. Na upit da računalo izbaci broj pripadnika civilne zaštite, ono je izbacilo broj pripadnika civilne zaštite. Isto tako i broj branitelja.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li to znači da vaš softverski program pravi sam selekciju između odgovora (a) i (f) i (g) i (d) u okviru pitanja broj 18?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pravi selekciju po utvrđenom pitanju. Dakle, ako smo ga pitali da nam kaže koji je to broj civila koji je evidentiran u ukupnim evidencijama, on će izbaciti broj civila. Dakle, to je informatička logika.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hoćete da mi kažete da ni u jednom momentu, bilo ručno, bilo na koji način, niste vršili proveru da li postoji preklapanje statusa?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Za to dakle, dakle, nismo imali potrebe, niti verovali da imamo potrebe provjere informatičkog sustava, dakle, podataka koji se dobivaju iz informatičkog sustava, pogotovo što, dakle, znamo neka imena.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu, gospodine Grujiću. Sad ćemo da idemo dalje... Pošto ste vi ovde dali i tu poseban grafikon sa specijalnim statusom, molim vas, hoćete li mi reći, da li ste vi u svom radu na obradi podataka vezano za Ovčaru, dobijali bilo kakve podatke ili tražili bilo kakve podatke od doktorke Vesne Bosanac?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Direktno od nje ne. Dakle, ja govorim i ističem ponovno da su podaci o kojima govorim isključivo rezultat dokumenata koje imam u uredu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li ste koristili možda podatke tražene od MUP-a?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: U kojem smislu mislite od MUP-a? Dakle, ja ću ponoviti na koji način mi imamo odnos sa MUP-om. Sve... popis svih nestalih osoba koje vodimo dakako da je dostavljen MUP-u da prođe kroz njihove evidencije i na temelju tih evidencija, ukoliko postoji bilo kakvo saznanje o nestaloj osobi u smislu da se... ali samo u smislu rješavanja slučajeva nestalih osoba, onda takav podatak dobivamo.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sad ćemo otići na jednu ovaj, novu temu, pa ćemo malo da govorimo o problemima ekshumacija koje su vođene prvenstveno u vukovarskoj regiji. Vi ste nam i danas na pitanje kolege Vasića dali odgovor i da je to bio slučaj u drugim ovaj, mestima, da je neophodno za pristup ekshumaciji da se ima i nalog istražnog sudije, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Upravo tako.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam reći da li je u slučaju Ovčare bio dat nalog istražnog sudije da se krene i pristupi ekshumaciji?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne. Kao što znate, ekshumaciju na Ovčari nisu vodile dakle, vlasti Republike Hrvatske, nego je ekshumacija organizirana, dakle, na zahtjev Međunarodnog kaznenog suda. To područje je bilo pod privremenom upravom UN-a, a ekshumaciju su vodili Lječnici za ljudska prava. I na toj ekshumaciji smo se mi iz Hrvatske pojavili samo kao promatrači, dakle, promatrači postupka, bez mogućnosti, dakle, bilo kakvog dokumentiranja ili učešća u tom procesu a osim nas, tu su bili i promatrači iz Savezne Republike Jugoslavije i promatrači s privremeno okupiranog područja Republike Hrvatske.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. O tome nam je dosta govorio i doktor Strinović. Pošto ste rekli da je ekshumacija vođena pod okriljem i u organizaciji ovoga Tribunala a da su ekshumaciju, a samim tim i obdukciju, sprovodili... sprovedeno u organizaciji Lečnici za ljudska prava, možete li nam reći da li je hrvatska Vlada u



posedu kompletnih svih rezultata obavljene ekshumacije i obdukcije na lokalitetu Ovčara?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa moj ured nije, nego dakle imamo samo podatke o identifikaciji, dok su dakle djelovi, ne djelovi, nego dokumenti vezani uz obdukcije, dostavljeni Zavodu za sudsku medicinu i oni su dakle... s njima raspoložemo. Ali sa dokumentacijom o samoj ekshumacija ne.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Nama je doktor Strinović rekao da vaše telo, vaša uprava, ured, nema ni detaljne podatke o obdukciji, odnosno da nikad nisu dobili one delove koji se odnose na uzroke smrti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li vi znate gde se nalaze ti kompletni materijali vezani za Ovčaru?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne znam. Ja čak ne znam ni da li su oni dostavljeni Vladi Republike Hrvatske.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sada ćemo se pozabaviti dalje ovim tabelama vašim, koje se odnose na Ovčaru, odnosno na Vukovar. Vi se sećate gospodine Grujiću, da ste za potrebe *Predmeta* protiv *Slobodana Miloševića* isto pripremili izveštaj. I vaš izveštaj je u suštini u originalnom obliku iz 2002. godine, kada je i pripreman za taj predmet, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: I vi ste ga sada samo malo doradili, odnosno apdejtovali sa novim podacima koje vaša uprava ima, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa uglavnom sa novim podacima i eventualno nekim sitnim izmjenama detalja.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li se sećate dopisa koji je upućen sa listom u *Predmeta* protiv *Slobodana Miloševića*, kojim ste obavestili Tribunal da jedna osoba koja je tada bila na optužnici, a vaš dopis je verovatno negde iz 1997., 1998. godine, jer na dopisu nema datuma, da ste naznačili da je jedna osoba pronađena živa, Vilenica Žarko? Pomenuću sada ime. Da li se sećate tog predmeta?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Sjećam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Olakšali ste mi da ne moram dokumenta, ovaj.... Vilenica Žarko i dalje stoji u vašem uredu kao lice koje se vodi kao nestalo ili ne?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne stoji kao lice...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Zbog toga što je u ovom Tribunalu njegov upitnik zvanično postao deo materijala i podnet je ovde kao nestala osoba?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dozvolićete mi objašnjenje. Upitnici su dostavljeni na temelju mogućih, dakle, mogućih kandidata koji bi se nalazili u masovnoj



grobnici Ovčare 1995. godine. Popis od 262 je i revidirana optužnica je napravljena puno kasnije. Dakle, mi smo u onom trenutku raspolagali tim podacima i te podatke smo poslali zajedno sa dosijeima. Kada smo utvrdili da je dotični živ, dakako da smo odmah izvjestili Međunarodni kazneni sud sa svim podacima i skinuli ga sa popisa traženja nestalih osoba. Ali on se ne nalazi na ovom popisu...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... od 262 osobe.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju, ta osoba je živa?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, na sreću.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Mi smo dosta do sada govorili, ovaj, o papirima Ovčare o tim upitnicima i tačnosti podataka... tačnosti podataka tabele na osnovu podataka iz upitnika. Da li vam se događalo da vam se u vašem radu preklapaju brojevi dokumenata, upitnika po bilo kom osnovu, da imate različite podatke, da vam se pojavljuje ime iste osobe?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Nisam baš najbolje razumio pitanje, ali ću vam... ali ako se radi o tome, pokušat ću odgovoriti. Dakle, u samom... dakle, u samom početku... nego, u trenutku vođenja akcija prikupljanja podataka o nestalim osobama, ja sam rekao kako je to rađeno na cijeloj teritoriji Republike Hrvatske i van nje. Događalo se da su istovremeno nestanak prijavili možda brat u Zagrebu i otac, možda u Sarajevu, ili gdje je mogao dati podatak. Bez obzira na to što su oni popunili podatke, dakle oni su popunili podatke, kada smo vršili informatizaciju, mi smo te... ta dva dosijea spojili u jedan dosije i zato je moguće postojanje dva pa čak i tri dosijea, odnosno prijave o nestaloj osobi, ali one imaju, dakle, u konačnici jedinstven dosije.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Tačno, gospodine Grujiću. Mi imamo nekoliko predmeta gde imamo dva, pa negde i tri upitnika gde su različiti članovi porodice popunjavali i tražili, ovaj, određenu osobu. Ali ja vam govorim o jednom drugom slučaju. Ovde imamo primer Ovčare 106 i Ovčare 107. To su... Ovčara 106 je (r) 65ter 735. Za tu... Zabeležite slobodno... Za tu osobu mi imamo u dokumentaciji upitnik i imamo obdukcioni zapisnik, jer smo mi dobili obdukcione zapisnike za koje mi sada postavljamo pitanja kakvi su i koji su obdukcioni zapisnici, jer ste nam i vi i doktor Strinović potvrdili da u suštini vaš ured, kao zvanično telo Republike Hrvatske, ne poseduje celokupne obdukcione nalaze za ljude pronađene na Ovčari. No, da se vratim na problem posmrtnih ostataka za Ovčaru 106 i Ovčaru 107. Kod Ovčare 107 mi imamo podatak da se vodi da je ekshumiran, ali da je neidentifikovan. Imamo takav-kakav... imamo obdukcioni zapisnik i imamo obdukcioni zapisnik doktorke Milevski, koja je za osobu označenu OVC 107, navela imenom i prezimenom osobu koja inače nosi oznaku Ovčara 106. Da li nam možete reći da li se u ovom slučaju radi o jednoj ili dve osobe?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, prema onome čime ja raspolazem i šta ja znam o tome, ja mogu reći da sve osobe sa popisa koji smo mi dostavili, imaju... dakle, one su prošle proces identifikacije, bez obzira što mi nemamo dokumente o obdukciji, o uzrocima smrti. Ali identifikacije su rađene na Zavodu za sudsku medicinu i za sve osobe gdje... gdje... koje smo dostavili u popisu a to uključuje i te dvije osobe, one su



identificirane po imenu i prezimenu od strane članova njihovih obitelji. Sve te osobe, dakle, zavedene su kao mrtve osobe i registrirane, i prema tome, radi se o osobama koje su identificirane, ali ne možemo govoriti o uzrocima smrti, jer ih nemamo, odnosno čak, kao što ste rekli, ni doktor Strinović.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste nam rekli ovde da vaša uprava izdaje uverenja. Da li se ta... Da li vi izdajete bilo koje ili bilo kakvu vrstu dokumenata koja se odnosi na podatke kojima vi radite i opslužujete, osim što ste rekli, zatočene, nestale i tako dalje. Da li vi izdajete bilo koju vrstu uverenja u odnosu na lica koja su ekshumirana, identifikovana na lokalitetima u Hrvatskoj?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa mi nemamo tako tipizirano uvjerenje ali na zahtjev suda mi možemo dostaviti dopis u kojem potvrđujemo da je određena osoba bilo gdje da je ekshumirana, dakle, bez obzira gdje na teritoriji Republike Hrvatske, da je ekshumirana i da je... da se... da je broj istražnog spisa taj i taj. Dakle, dostavljamo elemente za eventualno ostvarivanje prava stranke pred sudom. Što znači da mi direktno takova uvjerenja strankama ne izdajemo, nego na zahtjev državnih tjela.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Na zahtev države i onda ja slobodno zaključujem da bi na bilo čiji zahtev za Ovčaru 107 bilo izdato uverenje, ili bilo kakva potvrda, sa imenom osobe koja je... u suštini nosi oznaku Ovčara 106?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Gledajte, mi ne izdajemo uvjerenje po oznaci. Mi možemo izdati uvjerenje. Prema tome, osobe pod 106 i pod 107 sa ovog popisa identificirane su i one su uvedene kao mrtve osobe, dobile su potvrdu i činjenicu smrti i oni su, dakle, kao takovi mogu izvaditi dokumente u nadležnom matičnom uredu gdje se dokazuje, dakle, činjenica smrti. I mi ne izdajemo uvjerenje, dakle, to ponavljam, ne izdajemo uvjerenje po broju ovom ili po broju onom. Mi znamo da je... ako je osoba identificirana, da je identificirana sa Zavoda za sudsku medicinu, uvrštavaju se u matične knjige umrlih, izdaje se potvrda o činjenici smrti i smrtni list, i to su dokumenti koji su pravno važeći, vezano uz smrt u bilo kojim okolnostima.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala. Sada ćemo da pređemo na sledeće vaše tabele u okviru istoga dokaza. To je sad nakon Ovčare sledeća tabela koja se odnosi na Novo groblje u Vukovar. To je isto dokaz 545, stranica na engleskoj verziji 7 od 8. Vi ste nam juče, gospodine Grujiću rekli da smatrate da je ovo vukovarsko Novo groblje nastalo asanacijom terena, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno da je tako. Ne da smatram, nego je sigurno tako.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Asanacija nastaje kada se okončaju neki sukobi bilo gde, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Otprilike tako, da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Rekli ste takođe da su lica koja su nađena u toj masovnoj grobnici najverovatnije, to je juče rečeno na stranici... radna verzija, ovaj, transkripta, 58. stranica, red 14, da lica koja su sahranjena u toj grobnici, to je po najnovijem apdejtovanom zapisniku, stranica 9.956, da su se tu našli posmrtni



ostaci lica koja su nastradala usled agresije, pod 2 - tokom zauzimanja Vukovara, i lica koja su preminula nakon pada Vukovara, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Što se tiče vremenskog razdoblja, da. Dakle, prije, za i poslije.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi znate da je Vukovar pao 18. januara... 18. novembra 1991. godine, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite mi, koji su podaci vremenski korišćeni za ovu tabelu, pošto ste nam pre toga dali određeno vremensko određenje, kada je grobnica mogla da bude... kada je nastala grobnica?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, rekli smo kada je grobnica nastala, ali su.. ako me pitate iz kojeg razdoblja su žrtve u toj grobnici, ako me to pitate?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, u toj grobnici se mogu naći žrtve od negdje sredine devetog mjeseca pa nadalje, pa do... do... do, recimo, iza... iza 18.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Sredina devetog meseca 1991. godine?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi to tvrdite na osnovu obdukcionih zapisnika, uzroka smrti ili nekog drugog podatka koji imate za te identifikovane posmrtno ostatke kojih je bilo ukupno 800, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Dakle, ako bi o tome govorili, onda bi trebali reći iz kojih kategorija je nastala ta grobnica asanacijom i onda je sve... onda je sve vrlo jasno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali mi niste odgovorili na pitanje da li vi imate uzroke smrti kod svih tih osoba?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE:... načine povređivanja?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ovako, za sve identificirane, stvari moramo postaviti jasno, za sve identificirane koje smo mi ekshumirali, tamo gdje je bilo moguće, utvrđen je uzrok smrti. Tamo gdje nije, piše da nije utvrđen uzrok smrti. Ali to je ono što smo radili mi 1998. godine. S druge pak strane, u toj grobnici je jasno vidljivo da su u tu grobnicu dovoženi ljudi iz grobišta koje je napravljeno i koji su poginuli i nalaze se na popisu poginulih osoba - u desetom mjesecu. O čemu se radi? Postojala je jedna grobnica na stadionu "Sloga". Tamo su se pokapali ljudi sa oznakama, jer drugog mjesta nije bilo. Dio te grobnice, dvije trećine te grobnice, je ekshumirano i prebačeno na Novo groblje, i sastavni je dio tih 938 osoba. I kod njih, dakako, u određenom broju ima uzroka smrti, ali oni se nalaze na popisima. Druga kategorija ljudi su ljudi koji su bili ponadena ili ... odnosno, od strane JNA, pronađeni u masovnim grobnicama, pa sam ih pobrojao: na Sajmištu 28, na Trpinjskoj cesti 11...



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu...Da...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da. Dakle, to razdoblje od prije su te žrtve. Imamo pojavu da su neke žrtve koje su redovno pokopane, a poginule su u početku jedanaestog mjeseca, sa katoličkog groblja, na primjer, znam samo prezime, Zadro, je premješten i kao neidentificiran ostavljen u tom groblju. Dakle, imamo i kategoriju tu. I imamo kategoriju, dakle, to su kategorije od prije... i imamo kategoriju koji su stradali, dakle, u samom trenutku ulaska vojske u Vukovar i o tome imamo protokole iz Savezne Republike Jugoslavije. Dakle, radi se o žrtvama koje su prepoznatljive i vidi se da su u trenutku snimanja, dokumentiranja, to je odmah nakon, su prepoznatljive. Dakle, to je to razdoblje. I imamo žrtve među njima, dakle, nakon okupacije Vukovara, gdje imamo žrtve koje su ratni zarobljenici, gdje postoje nedvojbeni dokazi o ratnim zarobljenicima. To je 11 ljudi sa Trpinjske ceste, gdje su se predali. Među njima, eto, prezime Šaborić prezime znam. I mogu još pobrojati desetak osoba.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dobro. Ali vi kažete da se jako lako može prepoznati. Ako su ta tela, kao što kažete, prebacivana sa više nekih lokaliteta iz Vukovara, i konačno stavljena u vukovarsku... vukovarsko Novo groblje, mene interesuje od... za ovih 800 identifikovanih slučajeva, šta možete da nam kažete, da li imamo utvrđeno vreme smrti tih lica, uzrok smrti i način kako je nastupila smrt?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja ponavljam. Uzrok smrti, uzrok smrti imamo utvrđen s jedne strane, po našim sudskim medicinarima nakon obdukcije i identifikacije 1998. godine. Osim toga, za većinu njih, ja sad ne mogu reći koji je to broj, ali za većinu njih imamo dosijee koje smo dobili sa Vojnog suda iz Beograda, gdje se u sastavnom dijelu dosijea navode i ozljede i u većini, dakle, ja tvrdim, u većini tih slučajeva su označene nasilne smrti usled strelnih ili eksplozivnih rana, dakle, grafikoni takvih ozljeda...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li vi to imate?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Mi to imamo. Dakle, mi to imamo.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi to imate. Vi to imate po tim... po brojevima tih žrtava koje su tamo? Da li vi to imate ovde?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Nemam ovdje. Možda imam samo jedan primjerak. Mogu pokazati.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali vi znači ne možete ni za jednu od ovih žrtava da nam kažete, koje su navedene u ovom grafikonu, ne možete da nam kažete ni vreme smrti, ni način, ni koje su vrste povreda oni dobili i šta je uzrok smrti tih ljudi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Kako ne bih mogao. Ja ću izvaditi sada dosije, pa ćemo, ovaj, ako... ili u pauzi...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Mi nemamo te papire koje mi možemo da posmatramo sada svi ovde.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dakle, ja se apsolutno s vama slažem. Ali dakle, to su činjenice. Ja dakle, govorim o dokumentima koje ja u upravi imam, dakle ja imam



te dokumente i nitko... dakle, da su ti dokumenti zatraženi, mi bismo dakako vama bili dostavili. A isto tako ti dokumenti se nalaze na sudu u Beogradu i dostupni su.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, ja mislim da je vreme za pauzu.

SUDIJA PARKER: Hvala vam. Recite, šta mislite kako će dalje napredovati vaše unakrsno ispitivanje?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, činim apsolutno maksimalne napore i skraćujem pitanja, i mislim da ću završiti u 10 minuta nakon pauze. Mi smo se inače međusobno podelili da obrađujemo različite teme, kako bi se što je pre moguće ukomponovali u vremensko ograničenje koje imamo, premda je to izuzetno teško, zbog obilja materijala.

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, da li vam to daje neku razumnu nadu?

ADVOKAT LUKIĆ: Ja sam se stvarno do sada uvek trudio da dam doprinose efikasnom suđenju, časni Sude, ali zaista se plašim da neću moći da završim u predviđenom vremenu. Evo šta... Odmah ću reći. Videli ste da smo podelili teme. Gospodin Vasić uglavnom o zatočenima, evo vidite o čemu gospođa Tapušковиć sada razgovara sa svedokom. Mislim da smo zaista na vrlo važnom terenu. Moj deo, da kažem, problema...

SUDIJA PARKER: Gospodine Lukiću, meni treba samo krajnji rezultat, a ne i ishodište. Vaš odgovor je ne ili možda?

ADVOKAT LUKIĆ: Mislim da meni treba oko sat i po do dva.

SUDIJA PARKER: Bojim se da onda ne možemo danas da završimo. U redu. Sada moramo da idemo na pauzu, a onda ćemo na kraju današnjeg svedočenja videti gde nas to vodi. Hvala vam.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Sudija Thelin nažalost ne može da nastavi da radi sa nama, tako da ćemo poslednju sesiju zasedati samo nas dvoje sudija. Gospođu Tapušковиć, izvolite.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Hvala, časni Sude. Ja sam u pauzi se trudila da suzim broj pitanja. Koliko ću uspeli u tome... Časni Sude, materija je enormna kroz koju smo mi svi timovi morali da prođemo. I pored podele materija, u velikoj smo zatrpanosti sa papirima. Hvala.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, vratićemo se sada ponovo na pitanje Novog groblja u Vukovaru da malo tu još neke stvari utvrdimo. Kao što se vidi iz vaše tabele.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Da ponovo da podsetim sve učesnike, to je dokaz 545. Stranica engleske verzije je 7 od 8 toga dokaza. Mi imamo da je tu ekshumirano 938 osoba, a da je identifikovano 800 osoba.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste nam sada gospodine Grujiću, rekli da ste za ova tela dobili dokumentaciju od vlasti Srbije i Crne Gore, je l' tako?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li možete sada da nam kažete da li prema tim dokumentacijama... prema toj dokumentaciji koja je primljena od Srbije i Crne Gore, ili da li ste vi naknadnim pregledom te dokumentacije mogli da utvrdite u kolikom broju slučajeva je tačno utvrđen dan smrti, vreme smrti i da li je uopšte utvrđeno vreme smrti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: U toj dokumentaciji se ne nalazi vrijeme smrti, nego vrijeme pronalazaka posmrtnih ostataka. A vrijeme smrti se, dakle, može okvirno postaviti na temelju nekoliko parametara. Dakle, na temelju parametara kada se nešto dogodilo o čemu postoje dokumenti i na temelju samih izgleda posmrtnih ostataka koji su tamo pronađeni.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: O takvim parametrima i utvrđivanju, to smo već nešto čuli od... i od doktora Strinovića. Ali znači, vi za ove ljude i ovih 800 identifikovanih osoba, nemate tačno utvrđeno vreme smrti. Da idemo dalje onda. Da li imate prelom za tih 800 identifikovanih posmrtnih ostataka - kako je došlo do smrti? Na način - da li je to nasilna smrt i da li je u pitanju smrt od delovanja eksplozivnih naprava ili je smrt nastala od vatrenog oružja?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Točne brojeve nemam, jer to dakako nije u mom djelokrugu rada, nego sudske medicine. Ali mogu na temelju onoga što sam vidio reći da je većina nasilnih smrti i da je velik broj strijelnih ozljeda. Ali dakako da ima i značajan broj ozljeda koje su nastale usljed eksplozivnih naprava, o čemu govore dokumenti dobiveni iz Beograda, a kasnije i dokumenti naši.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Ali vi te podatke sada nemate i ne možete da nam date prema brojevima i prema, ovaj, imenima.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako da ne. Nismo ni popis dostavili jer se radi o ogromnom broju ljudi.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala. Rekli ste nam juče takođe da je za tu grobnicu apsolutno moguće da su sahranjivana i lica koja su umrla prirodnom smrću, je l' tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Ja sam dao tu mogućnost i dakle, to je objektivno da među njima može biti manji broj ljudi koji su umrli prirodnom smrću.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Jeste. Znači, to može da bude bilo od starosti, bilo od bolesti, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Vjerovatno. Dakle, može biti... dakle, najstarija, ja se sjećam podatka, najstarija osoba koja je pronađena imala je 103 godine.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Ali, ako pogledamo vaše tabele koje ste nam dali, vi ste u... na svim lokalitetima, odnosno u svim grobnicama, masovnim grobnicama i utvrđivali starosnu dob. A utvrđivali ste takođe i pol nastradalih. Da li se slažete sa mnom da je na svim drugim lokalitetima učešće žena među nastradalima ne ide ni do 20 posto, a da u Vukovaru na Novom groblju taj procenat ide preko 23 posto?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakako. I to je vrlo, vrlo, vrlo jasna stvar i zbog čega je to, ne?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li to upućuje na zaključak, imajući u vidu da žene ipak procentualno znatno manje učestvuju u ratnim sukobima, da je ovde postotak sahranjenih lica, umrlih van oružanih sukoba, nešto veći?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Oprostite, nisam shvatio. Da je broj sahranjenih osoba veći...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da je... Ne, da je postotak lica, odnosno ženskih osoba, umrlih prirodnom smrću, ovde nešto veći nego što je uobičajeno, kako ste vi pokazali u ostalim vašim tabelama?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja ne znam uzroke smrti. Dakle, ne možemo govoriti o uzrocima smrti. Možemo samo govoriti o tome da je ovdje postotak žena smrtno, dakle, smrtno stradali i umrlih, veći nego u drugim mjestima.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas pitam, da li može to da navede na zaključak da je taj postotak povećan iz razloga, što ste napomenuli, da je mogućnost da su u grobnici sahranjena lica koja su umrla prirodnom smrću, taj razlog zbog čega je postotak žena veći?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Teško... teško mogu zaključiti dakle, da li... da li je to razlog. A razlog, dakle, je verovatno da se radi o osobama, ako se radi o prirodnim smrtima, to su osobe starije životne dobi koje su bile u svojim kućama i jednostavno od starosti, neimaštine prehrane ili zdravstvene pomoći su umrle. Ali, mi takove... dakle, tu nismo mogli niti utvrditi takove uzroke smrti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, o takvim... takve podatke vi nemate. U redu. Hvala. Vaši podaci za Novo groblje u Vukovaru idu tako da ste nam utvrdili i to se pojavljuje u dve tabele da imamo ukupno 938 ekshumiranih i 800 identifikovanih. Mi smo ovde, to sam vam već rekla, čuli i gospodina Ivana Grujića, koji nam je... Izvinjavam se, doktor Strinovića, doktora Strinovića, koji nam je dao malo drugačije podatke, vezano za ovo Novo groblje u Vukovaru. Da li možete da nam objasnite zašto po drugi put dolazi do razlike između brojeva ekshumiranih i identifikovanih osoba od strane dve osobe koje rade u okviru istog zvaničnog tela Vlade Republike Hrvatske i koji dolaze u tom svojstvu, kao eksperti dolaze pred ovaj Sud da svedoče?



SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne znam koje je on to druge podatke mogao dati vezano uz vukovarsko groblje, ali u svakom slučaju, mogu to objasniti, ukoliko je imao drugačije podatke.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Nebitno je sada gospodine Grujiću da li ću ja vama dati podatak da se to razlikuje u dva ili pet posmrtnih ostataka. Za mene je bitno, kako je moguće da se prave dve zvanične statistike, dva zvanična podatka u okviru istoga tela i da se oni razlikuju? Da li imate objašnjenje za to?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ne znam na koji se podatak ovaj... o čemu se radi, o kojoj razlici se radi. Morao bih zanti pa bih mogao odgovoriti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Ja ću pomoći sada za kolege iz Tužilaštva i za Pretresno veće, to je naš dokaz 451.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To je tabela koja je priložena uz izveštaj doktora Strinovića, koji je ovde uvršten u dokaz, koji kaže da je bilo 990 osoba. On daje veću brojku nego što dajete vi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dozvolite odmah... Možemo objasniti da... ako dozvoljavate, da ne gubimo vrijeme. Doktor Strinović je dao brojku gdje je uključio stadion "Sloga", a o tome sam ranije govorio. Dakle, mjesto gdje je bilo 210, ako se ne varam, posmrtnih ostataka, od kojih su 140 pripadnici JNA izvadili i prebacili na Novo groblje, a 70 ostavili na mjestu stadiona "Sloga". Kada smo mi vršili ekshumaciju Novog groblja, u tom sklopu izvršena je i ekshumacija stadiona "Sloga" i dakle, on je dao podatke, jer se to radilo u istom vremenskom razdoblju i na istom mjestu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu gospodine Grujiću. Ja prihvatam da vi kažete da su u zbir uključeni... u ukupan broj uključeni i posmrtni ostaci sa drugih lokaliteta. Ali to se na tabelama ne iskazuje. Tabele daju konačne brojke i nažalost, mi sada u ovoj fazi postupka radimo sa brojevima. Koliko je ljudi nastradalo na pojedinom lokalitetu, pod kojim uslovima, koji je uzrok smrti? To je ono što nas u ovom momentu interesuje, i mi moramo da znamo relativno tačne podatke. Vaše telo radi 15 godina na tim podacima.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja izrekom, dakle, izrekom kažem i tvrdim: Novo groblje je 938 žrtava koje su ekshumirane na mjestu Novog groblja i isto tako, dakle, tih 70 osoba su rađene u isto vrijeme i zato je vjerovatno da je profesor Strinović njih stavio u istu statistiku a s druge strane, dakle, zvanične statistike o toj problematici izlaze iz mog ureda, a on ima statistike, dakle, koje vodi na Zavodu za sudsku medicinu.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste rekli da kod vas radi pet zaposlenih i sa ostalim osobljem i po potrebi vi angažujete stručne ekipe i tako dalje. Mene interesuje, da li kada krećete da radite - upoređujete podatke, da li vršite komparaciju podataka ili ne? Očigledno, u ova dva slučaja a mogla bih vam dati još, upoređivanje podataka nije izvršeno.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, da i te stvari postavimo na pravo mjesto. Sve te institucije, pa kao što je i Zavod za sudsku medicinu, trebaju podatke, odnosno rezultate do kojih dođu, dostaviti našoj upravi. Svi ti dostavljeni rezultati zvanično se



evidentiraju i ulaze u zvanične, dakle, u zvanične evidencije. Moguće je dakle, da neki nalaz iz administrativnih grešaka ili tako nečega, nije došao, ali dakako, sve što dođe do naše uprave nalazi se u ovim podacima i ovo su zvanični podaci koji se prezentiraju i Vladi i Saboru Republike Hrvatske, ali isto tako i javnosti, i Međunarodnoj zajednici, i oni su kao takovi poznati.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, na osnovu ovakvih podataka, koje smo mi sada analizirali, vi ste napravili zvaničnu statistiku a videli smo o kakvim preklapanjima se dolazi... ovaj, dužnosti, odnosno statusa. Vi ste napravili zvaničnu statistiku, to je zvanični dokument, što vaše Vlade i hrvatskog Sabora nakon 15 godina rada na svim ovim predmetima.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dozvolićete, ovo što smo ovdje prezentirali i gdje smo pokazali statistiku, za koju vi kažete da se preklapa, ja tvrdim da se ne preklapa, to je rađeno isključivo za ove potrebe, da se vizuelno pokaže sam događaj. A zvanične statistike su ove o kojima govorimo, dakle, ove tablice sa ovim osnovnim parametrima.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Moramo da krećemo dalje. Gospodine Grujiću, sada ćemo da pređemo na dokaz 542. To je gospodine Grujiću, u fascikli ispred vas, tabulator 2.11. U pitanju su posmrtni ostaci nađeni, kako... pročitacu tačno naslov tabele "Popis posmrtnih ostataka ekshumiranih na Novom groblju u Vukovaru, koji su prema dokumentaciji zaprimljenoj od Srbije i Crne Gore pronadjeni u grobnicama kod 'Velepromet'-a". U pitanju je 15 posmrtnih ostataka, je li tako gospodine Grujiću?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja se izvinjavam. Bila je intervencija na zapisnik. Na ekranu...

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, mislim da je ovo dokazni predmet broj 552.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Da. Čak je... ja sam zabeležila. Časni Sude, ja se izvinjavam, zabeležila sam 542, što je juče kada su diktirani brojevi... To je greška, ja sam zaboravila da prepravim - da je to 552. Ja se izvinjavam svim učesnicima zbog ove greške.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: A vi ste gospodine Grujiću... imate to ispred sebe. Rekli ste da je u pitanju 15 osoba. Kao što se vidi, prve tri osobe su neidentifikovane, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Htela bih da obratim pažnju na osobu pod rednim brojem 3, koja nosi oznaku NN II/186 i jedna zvezdica, je li tako gospodine Grujiću?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Do kraja te kolone nema nikakvog upisa, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Dole, u... praktično legendi, stoji pored zvezdice... stoji da za ovu osobu koja nosi oznaku NN II/186 nije primljena nikakva dokumentacija, niti su pronađeni posmrtni ostaci koji se mogu pridružiti oznaci II/186, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da li mi možete reći po kom osnovu ste vi, ako vi nemate ni telo, niti bilo kakvu dokumentaciju, ovu osobu stavili na spisak?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, probaću pojasniti. Kao što vidite, ove osobe, sve osobe su dobile redne brojeve prilikom pokopa, što znači da čine jednu grupu – isti događaj, isto vrijeme obdukcije i pokopa. Među tom grupom, dakle, pronašli smo oznaku koja je ovdje navedena, a to znači da za tu osobu postoji protokol koji mi nismo dobili od Savezne Republike Jugoslavije i da je ta osoba ekshumirana, prije provođenja naše ekshumacije.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Mene gospodine Grujiću interesuje, koji parametar je vama služio da vi oznaku NN II/ 186 povežete na bilo koji način sa Novim grobljem u Vukovaru ili sa "Velepromet"-om?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Evo da pokušam ponovo pojasniti. Od Savezne Republike Jugoslavije najpre smo dobili popis, dozvolite, popis svih protokola, znači, svih dosijea. Na tom popisu nalazi se dosije NN II/186. Prilikom predaje dokumentacije, taj dosije nam nije predat. Dakle, nismo dobili dosije. To je s jedne strane. S druge strane, kada smo vršili ekshumaciju na Novom groblju, posmrtni ostaci i prije i poslje imaju svoju oznaku upravo takovu na vreći posmrtnog ostatka. Ovaj broj, između dva broja koja sljede, ne postoje... odnosno ne postoji tijelo i vidio se prazan razmak, što je vidljivo u foto elaboratu samog snimka. Prema tome, da se zaključiti da je postojao protokol i da je postojalo tijelo, jer da nije postojalo tijelo, ne bi bilo protokola koji nam je na popisu ponuđen, ali nam nije dat. I druga stvar, sve te osobe koje su ovdje iz "Velepromet"-a, one imaju svoje redne brojeve i oni su po tim rednim brojevima i stavljeni. Prema tome, imamo dakle, imamo tri elementa koji nam govore da se radi o posmrtnim ostacima. Dakle, ja ne impliciram da je se tu nešta zlonamjerno dogodilo ili... nešta nešta, nego je vjerovatno došlo do...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... odnošenja posmrtnih ostataka, jer je član obitelji mislio da se radi o njegovim posmrtnim ostacima.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Recite mi kada ste dobili protokole od Srbije i Crne Gore?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Taj proces je trajao gotovo tri godine preuzimanja protokola...



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Kad je zadnji protokol...
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: 1998...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE:... stigao?
SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... godine.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Od 1998. godine niste dobili nijedan novi podatak koji bi vam na bilo koji način dao za osobu NN II/186 bilo koji parametar, a pogotovo parametar da je ona stvarno ekshumirana sa... ekshumirana na Novom groblju u Vukovaru?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa unatoč našim uložnim naporima da dobijemo ne samo taj dokument, nego i dokumente iz vukovarske bolnice i niz dokumenata, nažalost, ih nismo dobili...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... o čemu postoje zapisnici sastanaka.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala. Mi smo zajedno sa ovom tabelom dobili dokument koji se, zbog toga kako je obeležen elektronskim obeležavanjem dokumenata u Tužilaštvu, smatra sastavnim delom ovog dokumenta. To je sledeća stranica koja nosi ERN broj 0600-3794. Je l' imate tu stranicu pred sobom, gospodine Grujiću?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Imam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Imate. Hvala. Da li možete da nam kažete da li se nešto vidi na ovoj cedulji koju ova ruka drži? Da li može nešto da se pročita?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa ja ne mogu pročitati. Znate, nije... nije mi dovoljno vidljivo.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Možete li mi reći, u donjem desnom uglu, u donjem desnom uglu mi imamo kao jednu vrstu pečata iznad koga stoji II-181.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Je l' tako? Da li ta oznaka, pošto vidimo prema ovom spisku da te tri nepoznate osobe na prethodnoj stranici imaju oznaku NN, da li ova oznaka II-181, može da se dovede u bilo kakvu vezu sa ova prva tri upisa na prethodnoj strani?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ti brojevi II/181, pa II/186 koji su vidljivi, pa II/188 i tako redom, su brojevi protokola, odnosno dosijea koje smo dobivali iz Savezne Republike Jugoslavije. Znači, to je osnovni broj dosijea koji se na omotu spisa vidi i ponavlja se na svakom dokumentu unutar tog spisa.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ali za koga se odnosi ovaj dosije koji piše da je NN nosi oznaku II/181, dole stoji NN muški leš? Mi njega nemamo na slici. Da



li je moguće i da li pravilno zaključujem da je možda i osoba II-181, kao i osoba NN II/186, nemaju nikakve veze sa vukovarskim Novim grobljem, niti sa grobnicama, a ovdje piše da su to rake obične na "Velepromet"-u?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, nisu bile obične rake. To su bile tri masovne grobnice, što se iz kasnijih, dakle, rekonstrukcija događaja i dokumenata da vidjeti. I iz te tri masovne grobnice je... dakle, one su postojale na ovom mjestu gdje se navodi u ovom dokumentu što piše – preko puta "Velepromet"-a. Iz tih grobnica su pripadnici JNA izvadili te posmrtno ostatke i prebacili na Novo groblje, o čemu svjedoče, dakle, još četiri takova dokumenta, pronađena kod posmrtnih ostataka, koji su ekshumirani i koji se upravo navode ovdje na ovom popisu....

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, moje pitanje je bilo vrlo jednostavno. Vaša tabela sa ovom stranicom je uneta u dokaze. Ja sam vas pitala: da li ovo rimsko II 181 možete da povežete sa bilo kojom od osoba navedenih na ovom spisku od 15 posmrtnih ostataka?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Mogu, ja mislim sa Pšenica, sa Pšenica Borisom.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: To vi mislite. A da li vi možete sada da nam date bilo koji dokaz da to jeste ta osoba?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja u ovom trenutku nemam kod sebe taj...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:... dokaz, ali ga mogu dostaviti, pribaviti ili kako god.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vi ste ovdje naznačili da je datum nestanka svih ovih osoba 18. jedanaesti, 20.... pardon, 18., 19. i 21. jedanaesti. Dve osobe su nestale u Borovom naselju, ostale su nestale u Vukovaru. Za ove tri osobe ne znamo apsolutno ništa. Da li mi imamo bilo koji podatak za ove osobe koje možete sada da nam kažete tačno vreme njihove smrti, način njihove smrti i uzrok njihove smrti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, nemam dokumenta, ali vam mogu, recimo, reći za jednu osobu za koju... koja mi je ostala u sjećanju.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine, mi ovde radimo samo sa papirima i sa brojevima. Mi ovde, nažalost, ne možemo da radimo sa sećanjem.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Pa dozvolićete da ja nisam mogao cijelu svoju evidenciju ovdje donijeti, nego samo ono što je potrebno. Ja ovdje dajem prikaze određene. Ali ukoliko je potreban bilo koji dokaz, ja sam spreman apsolutno ga pružiti, vezano uz ovo. I foto elaborat JNA, jer postoje dosijeji, dakle, svaki taj broj koji ste rekli, ima svoj dosije koji je napravila JNA, i ima naše obdukcijske nalaze. Dakle, ima jednu vrlo opširnu kvalitetnu dokumentaciju.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Ali vi sada nama ne možete... Vi ste ovo doneli, ovaj spisak, on je uvršten ovde u spise i vi sada nama ne možete da kažete nijedan relevantan podatak kada su ova lica umrla. Vi imate samo datum kada su



poslednji put viđeni, datum njihovog nestanka, niti možete da nam kažete uzrok smrti i način nastanka smrti?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Evo ovako. Dakle, ovdje se navodi... U tabeli se navode datumi kada su te osobe zadnji put viđene, odnosno kada su nestale. Jedan od tih datuma, dakle, to su 18., 19. do 21. jedanaesti. Činjenica da su oni ubijeni do 7. dvanaestog 1991. godine, u tom razdoblju. Ja ne mogu reći u dan, ali ovo je činjenica o kojoj govorim, jer to govori dokument o pronalazaženju posmrtnih ostataka, da su posmrtni ostaci pronađeni 7. dvanaestog, a osoba je nestala 21. jedanaestog. Dakle, to je razdoblje njihove smrti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja se slažem za datum koji ste vi pročitali, ali to se odnosi na nešto što nosi oznaku rimsko II/ 181., nešto što mi na ovome papiru, ovom prethodnom dokumentu nemamo. Prema tome, ja ne mogu da prihvatim vaše povezivanje datuma ovog 7. dvanaestog kao najkasniji datum smrti, sa ovih 15 osoba, jer posmrtno ostatke pod navodnicima kažem rimsko II/ 181, mi na ovom papiru nemamo. No, idemo dalje, gospodine Grujiću. Da li ste vi pokušali posle da od Srbije i Crne Gore pribavite još nekih podataka vezano za... tačno za ovu tabelu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja sam rekao u prethodnom pitanju da smo mi ne jedanput, nego u niz razgovora, kojima su, dakle da napomenem, prisustvovali predstavnici međunarodnih organizacija u čijem je djelokrugu rada traženje nestalih osoba. Zatražili dokumentaciju, ne samo o ovome, o Novom groblju, nego dokumentaciju, a što je zaključak zadnjeg sastanka, dokumentaciju o masovnim grobnicama na području Republike Hrvatske, žrtvama iz tih grobnica, na dokumentaciju o premještanim masovnim grobnicama na teritoriji Republike Hrvatske, poglavito na području Podunavlja, gdje imamo dakle, devastaciju grobnica. To su naši osnovni zahtjevi u razgovoru sa Saveznom Republikom Jugoslavijom, što je, dakle, zapisnički konstantirano i verificirano od monitora Međunarodne zajednice koje su s nama. I da smo zatražili isto tako dokumentaciju o vukovarskoj bolnici, koja je odnesena od tamo. Dakle, to su podaci, ja ponavljam, koje smo zatražili....

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Hvala...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR:...ali nismo dobili. Ovo što sam prezentirao je ono samo što smo dobili.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: U redu. Hvala. Sad, ja ću iskoristiti ovu priliku da jedan, časni Sude, jedan od upitnika, koji je juče naknadno dostavljen a nije mu dodeljen broj, niti ima oznaku 65ter, zato što nije se nalazio tada na 65ter listi, ali smo mi to sinoć dobili od kolega iz Tužilaštva. To se nalazi u sistemu i ja bih molila da se na ekran stavi 0102-4237 do 4250. Postavlja se sada pitanje, časni Sude, da li je uopšte ubačen taj dokument u sistem od sinoć. Ukoliko nije ubačen, ako mi dozvolite, mi smo isprintali taj dokument, i ja bih ga prezentirala svedoku. Ja bih zamolila sudskog službenika da uzme...

(Pretrեսno veće i Sekretarijat se savetuju)

TUŽILAC SMITH: Časni Sude, ovaj dokument nije u sistemu. Još nije digitalizovan.



SUDIJA PARKER: Hvala vam.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Ja bih molila da se dokument stavi na ELMO (elektronski projektor), ali ako je moguće da se... možete li mi pomoći da se stavi na ELMO, ukoliko je moguće da se ne vidi ime. Časni Sude, volela bih da se imena u što je većoj mogućoj meri manje pominju.

prevodioci: Sudija nije uključio mikrofon.

SUDIJA PARKER: ... (mikrofon nije uključen) ...

(Pretno veće i Sekretarijat se savetuju)

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja vas molim... Da li vidite gospodine pred sobom ovaj upitnik?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Vidite?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Vidim.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja bih vas zamolila da okrenete poslednju stranicu ovoga upitnika i to je ono o čemu smo govorili – o mogućnosti da se uz upitnik prilažu različita dokumenta.

Ako možete da ga stavite na ELMO. Nemamo prevod ali čisto, Pretno veće da vidi o čemu govorimo.

Da li možete da pročitate gospodine, bez spominjanja imena, tekst ovog dopisa koji je vrlo kratak, a upućen je od Međunarodnog komiteta crvenog krsta?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Da, ja... Želite da pročitam?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja bih vas molila.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, kaže: "Poštovana gospodo, imamo zadovoljstvo vas obavjestiti da osoba Ribičić Marko, koju ste tražili, je pronađena. Registrirana je od Međunarodnog odbora Crvenog križa 28. dvanaestog 1991. godine u logoru Niš. Ako mu želite napisati poruku, prilažemo vam formular za poruku koju možete poslati na adresu".

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Recite mi... Hvala.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Ja bih molila, časni Sude, da se ovaj dokument uvede kao dokaz, a mi ćemo ga u određenom roku ubaciti u sistem. Jasno vam je zbog čega mi nismo mogli da ubacimo u sistem.

SUDIJA PARKER: Uvodi se u spis. A ime očigledno nije zaštićeno.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Ne, ne, časni Sude. To je iz nekog poštovanja prema žrtvama i porodicama, i molim da se ne pominju imena. Hvala.



sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet broj 556.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Možete li nam reći gospodine Grujiću, kada dobijete ovakve podatke, koje mere vi po pravilu onda preduzimate?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ovo nije jedini i takav dokument ili dopis koje smo na različite načine dobivali, koji govore da je neka tražena osoba živa. U takvim slučajevima, istog trenutka na prvim pregovorima i razgovorima, pokušavamo potvrditi da je to stvarno tako, i tada ukoliko dokažemo i dobijemo suglasnost od suprotne strane da je takova osoba živa, kreće se u razgovore za njihovo oslobađanje. Nažalost, nažalost, ja kažem, ovdje se radi vjerovatno o nekoj zamjeni identiteta, jer osoba koju tražimo, čiji je datum rođenja 11. jedanaesti 1951. godine, zove se Ribičić Marko, ja ću to slobodno reći, dakle javno ću reći, upravo zato da poluinformacija koja se da naslutiti ili ne naslutiti, dođe do njegove obitelji, pa da izazove ponovno bol i dakle, ponovo psihološko stradavanje, dakle, ta osoba je pronađena, nažalost, i identificirana 5. drugog 1998. godine, a ekshumirana je iz masovne grobnice Ovčara. Dakle, meni je osobito žao što taj dokument nije bio istinit.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Imamo sada još jedan slučaj. U pitanju je Ovčara broj 78. Vi možete da pronađete u vašim spiskovima ko je to u pitanju. Iz upitnika, i to će videti i, ovaj, kolege i Pretresno veće, stoji da je tražiljatelj priložio uz upitnik i magnetofonsku traku. Magnetofonska traka je snimljena u januaru mesecu 1992. godine u bolnici u Nišu, gde je tražena osoba ležala zajedno sa osobom koja je snimila magnetofonsku traku, i predala bratu tražene osobe. Da li možete da mi kažete, da li ste vi tu magnetofonsku traku predali Tužilaštvu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, nismo je predali Tužilaštvu. Ja ne znam da li je ona još uvijek u našim spisima ili je vraćena tražiljatelju. Ali ako dozvolite nekoliko riječi, vrlo kratko. U nizi situacija, nažalost, smo se susretali sa takvom vrstom dokaza da je negdje netko živ, a obično se radilo, dakle, u gotovo svim slučajevima, što se i dokazalo, o lažnoj nadi davanja članovima obitelji da je netko živ, a isključivo zato da bi se ostvarila materijalna neka korist. I obitelji nestalih su takove trake plaćali vrlo skupo. Pa evo, ja se sada mogu sjetiti i jednog slučaja gospođe Oliverić, čiji je sin živio i bio pripadnik JNA. Donijela mi je isto takvu traku za koju je platila 5.000 eura. Prema tome, to su, nažalost, situacije gdje zlonamjerni ljudi pokušavaju dobiti protupravnu materijalnu korist a upravo vam to govori da je ozbiljnim sudsko-medicinskim metodama utvrđena smrt tih ljudi.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Samo mi sada recite da li postoji mogućnost, možete li da mi potvrdite, da ni u jednom od ovih slučajeva ne... ne možemo da kažemo, odnosno, da li u ostalim predmetima nije došlo do neke zloupotrebe u iznošenju podataka? Da li možete da stanete iza tačnosti podataka u svim upitnicima koji su ovde priloženi?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Apsolutno ne, to sam vam i rekao. Jer, to su podaci koje je davala obitelj, a isključivo za potrebe traženja. I uglavnom su oni istiniti, jer cilj je obitelji da mi nađemo nestalu osobu.



ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine. Sad ću se još osvrnuti na poslednju grupu pitanja, a ona se odnose na lica koja se nalaze na optužnici a za koja se, prema vašem obaveštenju njihovi posmrtni ostaci su nađeni na nekim drugim mestima. Recite mi molim vas... Na primer, u pitanju su posmrtni ostaci koji nose oznaku, verovatno je to vaša oznaka stavljena, 1105 a u pitanju je ERN brojevi 0100-6299, u pitanju je gospodin rođen 1915. godine za koga, po vašim dokumentima, stoji da je lečen u Novom Sadu. Šta možete da kažete, na koji način je on došao na listu lica koja se vode kao nestala u bolnici, s tim da u njegovom upitniku stoji da je mnogo ranije, pre nego što su jedinice JNA ušle u bolnicu, prebačen u bolnicu u Novi Sad?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam kada je on prebačen u Novi Sad, niti o tome imamo zvaničnih podataka. I ne radi se o osobi 1915. godine... Ako govorimo o istoj osobi, nije 1915. godišta nikako, ovaj, to bi morali ispraviti.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Jeste gospodine. Ja ću vam sada čak i reći...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Onda...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE:... i njegovo ime. Datum rođenja navedene osobe je 1. šesti 1915. godine. To je 65ter 715. Ja sam vas, gospodine Grujiću pitala da li ste vi tražili ili primali bilo kakve podatke od Vesne Bosanac i vi ste negirali da ste dobili bilo kakve podatke, je li tako?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tako je. Od gospođe Vesne Bosanac ja nikakve podatke nisam dobio.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Recite mi, da li ste... po kom kriterijumu su ovi upitnici dostavljeni Tribunalu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Tamo gdje se god spominjala vukovarska bolnica, dakle, to je bila jedna šira analiza, jer mi niti smo znali, niti možemo znati tko su bili ljudi unutar vukovarske bolnice, nego se mogla napraviti samo analiza. I ja sam rekao da smo upravo iz tih razloga tražili dokumente od Savezne Republike Jugoslavije, kako bismo to mogli utvrditi. I ovo je dakle taj... svi dokumenti koje smo dostavili, napravljeni su na bazi moguće rekonstrukcije. Koliko je rekonstrukcija uspješna, govori broj da su od ponuđene 264 osobe, 192 već identificirane.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja ću vam sada pomenuti...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: I za Tužilaštvo i za Pretresno veće to je predmet koji ne nosi broj Ovčare, zato što se osoba i dalje vodi kao nestala, i to je 65ter 686 broj.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja ću vam sada pročitati, moje kolege će moći da provere, da u tom predmetu vukovarska bolnica nije nijednog momenta pomenuta, već da je poslednji put osoba viđena kraj zgrade bivše Teritorijalne odbrane, kod kuće sa podrumom. Onda, da li imate objašnjenje kako je predmet ovaj došao u Tribunal ako je od vas traženo da dostavite sve predmete vezane za vukovarsku bolnicu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Naše evidencije, bile su apsolutno dakle, dostupne istražiteljima i oni su dakako i na temelju svojih određenih saznanja i iskustava,



određivali onaj broj koji će izuzeti odnosno, koji će se kopirati i dostaviti Tužiteljstvu. To je jedna stvar. I kad ste spomenuli, dakle, mogu pojasniti vrlo jasno. Rekli ste da je gospodin odvezen u Novi Sad na lječenje, da vi imate takav podatak.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: E vidite, mi smo sa Saveznom Republikom Jugoslavijom izvršili ekshumaciju svih neidentificiranih i identificiranih osoba koje su tražene od Republike Hrvatske i među njima nismo, u Novom Sadu je to baš bilo, nismo našli osobu o kojoj vi govorite. Prema tome, nešto je sporno u tim navodima tražitelja. Ne kažem vašim. Sporno je u navodima tražitelja. Dakle, nije u Novom Sadu za sada dokazan, jer su izvršene ekshumacije svih neidentificiranih u Novom Sadu, uzeti uzorci za DNA i njegov identitet nije potvrđen.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Ja sad mogu da vam kažem – u redu, znači, očigledno tražitelj nije dao tačne podatke. I to je ono o čemu smo pričali do koje mere su vršene provjere podataka, ono što je vama dužnost bila prema, ovaj, legislativi na osnovu koje ste vi osnovani. Ja sada samo još hoću da vam kažem da iste slučajeve da među ovih šezdesetak lica koja nisu pronađena, koja se i dalje vode kao nestala, ja ću vam navesti još nekoliko predmeta, gde isto tako mi nemamo... gde se ni na jedan jedini način ne pominje bolnica kao mesto gde je zadnji put viđena tražena osoba. Na primer, to je dokument, za kolegu iz Tužilaštva i za Pretresno veće 65ter 680, nemamo broj Ovčare, zato što osoba se vodi i dalje kao nestala. Takođe su isto u pitanju i još, samo ću navesti još dve osobe. Jedna je Pravilo 65ter, 803 i još jedna osoba po Pravilu 65ter broj 622.

TUŽILAC SMITH: Ja ulažem prigovor na ovo pitanje. Svedok je odgovorio na prethodno pitanje u vezi sa prethodnim predmetom. Rekao je da u onim situacijama gde nije bila navedena bolnica ili Ovčara, da su istražitelji iz Međunarodnog suda tamo imali drugačije kriterijume, kako bi tražili kroz tu dokumentaciju. Prema tome, svedok bi samo mogao da ponovi ono što je već rekao.

SUDIJA PARKER: Ali to nije osnov za prigovor gospodine Smith. Izvolite, nastavite.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, intervencija na transkript, 85. red... 85. stranica, peti i šesti red, umesto "istražitelj" treba da bude "tražitelj".

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Samo za vašu informaciju, mogu da vam kažem da u pregledanju ovih papira, ne samo vezane za osobe, mi smo vam naveli sada ove osobe koje se vode kao neidentifikovane i nisu pronađeni posmrtni ostaci, da nisu na bilo koji način povezani sa bolnicom, što je bio kriterijum za dostavljanje papira. Među predmetima koji se vode kao Ovčara, zato me interesuje kakav će vaš komentar da bude, mi smo pregledali da bar jedno dvadesetak predmeta, ja sad nemam vremena da vam govorim ta imena, isto su tako osobe koje na bilo koji način nisu povezane sa bolnicom,. Moje pitanje je: da li postoji bilo koji drugi spoljni faktor koji je uticao na vas da se ovi predmeti dostave Haškom tribunalu?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja moram ponoviti i ponoviću, da smo dostavili sve zatražene predmete, sve zatražene predmete. Dakle, postojao je jedan puno



širi popis, koji je bio element na temelju koga su istražitelji zatražili i rekli – dostavite nam dokumente za – i dali popis za ove ljude, i mi smo za te ljude poslali i dostavili dokumente, što nužno ne znači da se u upitniku navodi bolnica. Jer je, dakle, neki od njih, dozvolićete mi, da neki od njih koji su identificirani, u njihovim upitnicima se isto ne navodi bolnica. I šta sad?

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: U redu. Ja sam...

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: I dozvolićete mi, rekli ste mi nešta na što moram odreagirati, odnosno, moram vas zamoliti za upit i savjet. Rekli ste da tolike godine nismo izvršili provjeru gdje su ti ljudi nestali. Mene bi samo zanimalo koji je to mehanizam i način i mogućnost da smo mi to mogli napraviti. Ovo je jedini izvor podataka do kojih smo mi mogli doći.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Gospodine Grujiću, ja taj komentar nisam napravila, nisam ni na koji način, ali uvažavam i vaš položaj i vašu funkciju, ja sam samo rekla da za 15 godina nisu se izvršila upoređivanja podataka. I htela bih da vam kažem da podatke koje smo imali, za koje nemam vremena, ali će se i kolege iz Tužilaštva i Pretresno veće kada bude razmatralo, videti da u velikom broju slučajeva u ovim upitnicima nije navedeno da su osobe tražene, na bilo koji način bile ranjene. No, ja imam još samo jedno pitanje za vas gospodine. Da li je postojala mogućnost, pošto ste vi bili na takvoj funkciji da određena osoba posthumno dobije neki čin ili neku vrstu priznanja da je učesnik bio u oružanim snagama bilo koje od jedinica koje su navedene pod pitanjem 18 iz vašeg upitnika, a da u suštini nisu imali nikakve veze sa oružanim snagama u kritičnom vremenskom periodu? Da li znate za takav slučaj?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Dakle, ja stvarno, stvarno ne znam tko je kakvo pravo ostvario ili nije ostvario, po imenu i prezimenu. Dakle, apsolutno ja ne mogu o tome govoriti, ne mogu govoriti...

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Znači, ne znate da su ostvarena bilo kakva neka prava i da vi takvu evidenciju niste vodili?

SVEDOK GRUJIĆ – ODGOVOR: Ne, nikad.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ – PITANJE: Časni Sude, ja sam završila moje unakrsno ispitivanje. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala gospođo Tapušковиć.

ADVOKATICA TAPUŠKOVIĆ: Časni Sude, intervencija na zapisnik. Da bi bio tačno unet predmet, to je 85. stranica, 23. red, treba 65ter broj 802, a ne 622. Hvala najlepše.

SUDIJA PARKER: Hvala vam na tome. Bojim se gospodine Lukiću da ćemo morati da odložimo vaše unakrsno ispitivanje, osim ukoliko ne mislite da možete da završite za jedan minut?

ADVOKAT LUKIĆ: Časni Sude, jedina stvar s kojom sam sada zadovoljan, to je da uopšte ne započinem unakrsno ispitivanje. Voleo bih zaista da sve obavim, što se kaže, u



jednom dahu, a verovatno da se i svedok i mi svi odmorimo od današnjih stvarno napornih saznanja i novih činjenica.

SUDIJA PARKER: Izvrsno. Dobro. Žao mi je što će biti potrebno da se vi još jednom vratite ovamo. Tužilaštvo će organizovati vaš povratak. Svakako, vreme unutar kog vi treba da se vratite sada je dosta ograničeno. Mislim da su preostale još samo dve nedelje. Tako da to prepuštamo vama, gospodne Smith.

TUŽILAC SMITH: Hvala, časni Sude. Naš je plan da svedok dođe 12. i da svedoči 12. pre podne.

SUDIJA PARKER: Izvrsno, jer mi jednostavno nismo u situaciji da dozvolimo da se dokazni postupak Tužilaštva produžuje. Zato u preostalom ograničenom vremenu treba obratiti veliku pažnju na to da se ispitivanje svedoka ograniči na ono što je zaista važno.

TUŽILAC SMITH: Shvatamo to, časni Sude. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala. Nastavljamo sa radom u ponedeljak u 12.30 časova... utorak. Utorak, a ne ponedeljak.

Fond za humanitarno pravo

